

**Analyseinstitut for Forskning er et nyoprettet
sektorforskningsinstitut under Forskningsministeriet.**

Analyseinstitut for Forskning skal bl.a.:

- gennem egen forskning og udredning styrke grundlaget for det forskningsrådgivende system og for forskningspolitiske beslutninger,
- fremme en kvalificeret offentlig debat om forskningspolitiske spørgsmål,
- frit kunne påtage sig forsknings- og udredningsopgaver inden for instituttets formål

Gennem instituttets rapportserie håber vi at kunne være med til at belyse forskningens rolle i samfundet.



Aviser om forskning

Indholdsanalyse af avisernes omtale af forskning og udviklingsarbejde



Rapport fra
Analyseinstitut for Forskning
1998/3

Karen Siune
Thomas Vinther

Aviser om forskning

Indholdsanalyse af avisernes omtale
af forskning og udviklingsarbejde

Rapport fra
Analyseinstitut for Forskning
1998/3

Aviser om forskning

Indholdsanalyse af avisernes omtale af forskning og udviklingsarbejde
Rapport fra Analyseinstitut for Forskning 1998/3

Rapporten er udgivet af:
Analyseinstitut for Forskning
Finlandsgade 4
8200 Århus N
Tlf. 8942 2394
Fax 8942 2399
E-mail: afsk@afsk.au.dk

Publikationen udleveres gratis
så længe lager haves
ved henvendelse til udgiveren

Publikationen kan også hentes på
Analyseinstitut for Forsknings hjemmeside:
www.afsk.au.dk

Tryk: CC PRINT 92 APS
Oplag: 1.500
ISBN: 87-90698-02-9
ISSN: 1398-1471

Grafisk opsætning: NewCom

Forord

Denne publikation om avisernes behandling af forskning og udviklingsarbejde er et led i den række af publikationer Analyseinstitut for Forskning er i gang med at udgive omhandlende forholdet mellem forskning og den omkringliggende verden.

Publikationen skal således ses i sammenhæng med modtagersiden, defineret ved den danske befolkning. I projektet "Folk og forskning" ser Analyseinstitut for Forskning på befolkningens kendskab til/evne til at forholde sig til diverse forskningsområder, herunder om befolkningens viden/holdning til forskning har sammenhæng med avisernes dækning af forskningen. De første resultater fra folk og forskning er allerede publiceret i rapporten "Folk og forskning: Danskernes opfattelse af forskning". I forbindelse med denne rapport om avisernes behandling af forskning og udviklingsarbejde udgives endvidere en rapport, der beskriver hvor folk har deres viden om forskning fra.

Analyseinstitut for Forskning håber senere at få mulighed for at udvide analysen med undersøgelser af de elektroniske mediers behandling af forskning og udviklingsarbejde.

Datamaterialet, der ligger til grund for denne undersøgelse, er indsamlet af Analyseinstitut for Forskning via en systematisk gennemlæsning af fem dagblade i en tre måneders periode.

Metodiske spørgsmål er behandlet i et selvstændigt appendiks, der findes bagest i denne rapport.

Rapporten er udarbejdet af Karen Siune i samarbejde med Thomas Vinther.

Karen Siune
Direktør
Århus, maj 1998



Indholdsfortegnelse

Indledning	7
Hvor mange artikler, inden for hvilke forskningsområder	8
Aviser og omfanget af artikler	10
Aviser og forskningsområder	12
De mest omtalte enkeltområder	15
Aviser og de mest omtalte enkeltområder	16
Hvilken type kommunikation	17
Aviser og kommunikationsform	20
Hvem og hvad bringer FoU i aviserne?	21
Forskningsområder og udgangspunkt for omtalen	22
Aviser og udgangspunkt for omtalen	23
Hvad henvises der til?	24
Forskerudtalelser eller ej?	27
Forskerudtalelser og forskningsområder	28
Forskerreferencer og forskningsområder	31
Mandlige eller kvindelige forskere?	32
Hvor og hvordan bringes forskningsartiklerne?	34
Forskningsområder og sektioner	35
Aviser og sektioner	36
FoU i overskrift eller underoverskrift?	37
Artikeltypen og FoU	38
Aviser og artikeltyper	40
Hvilke journalister skriver om FoU?	41

Hvilken type forskning og i hvilket regi?	43
Offentlig eller privat FoU?	45
Forskning eller udviklingsarbejde?	47
FoU fra hvilke institutioner?	49
Forskningsinstitutioner og aviser	51
Forskningsens geografiske placering	52
Stillingtagen, forventninger og tidsperspektiv	54
Aviser og stillingtagen, samt forventninger	56
Ny eller gammel forskning, samt tidsperspektiv	57
Forskningspolitiske spørgsmål	59
Konklusion	62
Metodiske overvejelser	66
Definition på forskning og udviklingsarbejde (FoU)	67
Udvælgelse og kodning af artikler	68

Indledning

Mediernes stadig større magt over dagsordensfastsættelsen på den politiske og folkelige scene gør, at deres omtale af forskellige stofområder er og bliver et vigtigt emne. Det kan forventes, at det på længere sigt bliver vigtigt for forskningsområderne også at kunne markere sig i medierne og over for befolkningen - hvis ikke støtten til de enkelte forskningsområder skal mindskes.

Avisernes behandling af forskellige stofområder har gennem tiderne været genstand for en lang række undersøgelser. Med denne rapport ønsker Analyseinstituttet for Forskning at fremlægge resultaterne af en undersøgelse, der omhandler avisernes behandling af forskning og udviklingsarbejde (FoU).

Udgangspunktet for rapporten er en undersøgelse af, hvordan de fem store danske morgenaviser dækker FoU. I hvilket omfang bringes FoU i aviserne? Hvilken type FoU fokuseres der på? Hvilke forventninger er der til FoU? Hvem bringer FoU i aviserne? Dette er bare nogle af de mange spørgsmål undersøgelsen skal belyse.

Med undersøgelsen håber vi at komme nærmere et svar på, hvilke forskningsområder aviserne især beskæftiger sig med, og på hvilken måde de gør det. Hovedsigtet er at finde kendetegn og forskelle mellem de enkelte forskningsområder, men forskelle mellem aviserne vil også blive inddraget.

Genstandsområdet er såvel dansk som international FoU.

Rapporten er bygget op på den måde, at det første afsnit omhandler det generelle omfang af avisernes behandling af FoU. Dernæst vil der blive set på, hvilken type kommunikation, der er typisk for artikler om FoU. Efter disse afsnit følger et afsnit, der ser på hvilke kendetegn der typisk er udgangspunktet for FoU-artiklerne, samt hvilken type forskere der oftest citeres eller refereres i artiklerne.

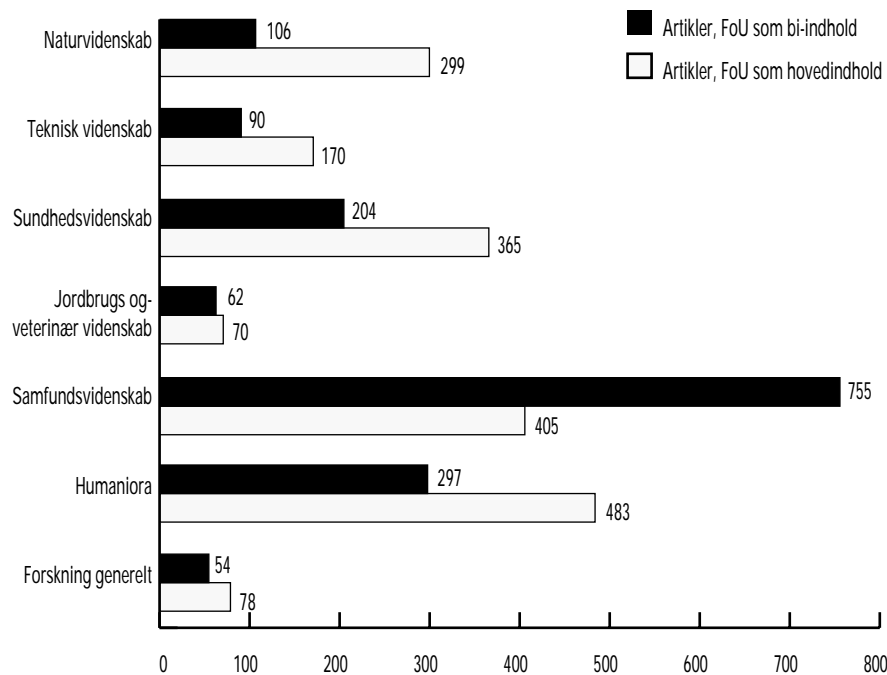
Derpå følger et afsnit om FoU-artiklernes placering i aviserne, samt en undersøgelse af i hvilke artikeltyper FoU typisk bliver omtalt. I dette afsnit findes også en kort beskrivelse af hvilke journalister, der typisk beskæftiger sig med dette stofområde.

Sidste del af rapporten beskæftiger sig mere indgående med hvilken type forskning, der oftest omtales i aviserne samt hvilken stillingtagen til FoU der udtrykkes. Endelig er der et kort afsnit om avisernes behandling af forskningspolitiske spørgsmål, inden der rundes af med en konklusion og nogle metodiske overvejelser omkring undersøgelsen.

Hvor mange artikler, inden for hvilke forskningsområder

Det første aspekt af avisernes behandling af FoU, vi har valgt at undersøge, er i hvilket omfang de enkelte forskningsområder bliver dækket i aviserne. Dækningen kan både måles i antallet af artikler og i antallet af spaltemillimeter.

Figur 1: Antal artikler, fordelt på forskningsområde



Ser man på alle artikler er samfundsvidenskab klart dominerende med omkring 34 pct. af alle artikler. Næsten 2/3 af artiklerne om og med samfundsvidenskab er imidlertid artikler, hvor forskning og udviklingsarbejde kun optræder som bi-indhold¹.

Næst efter samfundsvidenskab kommer, når man ser på alle artikler, humaniora. Humaniora står for omkring 23 pct. af artiklerne.

Den store dominans af samfundsvidenskab og humaniora må siges at være ganske overraskende, i hvert tilfælde hvis man sammenligner med resultaterne i Analyseinstitut for Forsknings første rapport "Folk og forskning: Danskernes opfattelse af forskning". Af denne rapport fremgår det, at det netop er forsk-

¹ Se i rapportens appendiks for en nærmere afklaring af de kriterier, der er anvendt ved opdelingen af artiklerne med hensyn til hovedindhold og bi-indhold.

ningsområderne samfundsvidenskab og humaniora, den danske befolkning har det ringeste kendskab til og interesse for.

Sundhedsvidenskab er det forskningsområde, der tegner sig for tredjeflest artikler; sundhedsvidenskab, der viste sig at være det altdominerende område i rapporten om danskernes viden om og holdning til forskning.

Naturvidenskab, teknisk videnskab, jordbrugs- og veterinærvidenskab samt generelle forskningsspørgsmål kommer derefter.

Som det fremgår af figur 1, er der meget stor forskel på, om man ser på artikler med forskning som hovedindhold eller på artikler med forskning som bi-indhold. Ser man kun på artikler med FoU som hovedindhold viser det sig ganske overraskende, at humaniora er det dominerende forskningsområde med omkring 26 pct. af artiklerne. Herefter kommer samfundsvidenskab, sundhedsvidenskab, naturvidenskab, teknisk videnskab, artikler om generelle forskningsspørgsmål og endelig jordbrugs- og veterinærvidenskab.

For de fleste områder udgør artikler med forskning som hovedindhold over halvdelen af det samlede antal artikler. Inden for naturvidenskab er det hele 74 pct. af artiklerne, der har FoU som hovedindhold. For generelle forskningsartikler, humaniora, sundhedsvidenskab, teknisk videnskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab ligger tallet på mellem 59 og 65 pct. af samtlige artikler. Samfundsvidenskab falder udenfor, kun 35 pct. af alle artiklerne, der omhandler samfundsvidenskab er artikler, hvor forskningen udgør hovedbestanddelen. Samfundsvidenskabs andel af det samlede antal artikler er, når der kun ses på artikler med forskning som hovedindhold, revideret fra 34 pct. af samtlige artikler til 22 pct. af artiklerne.

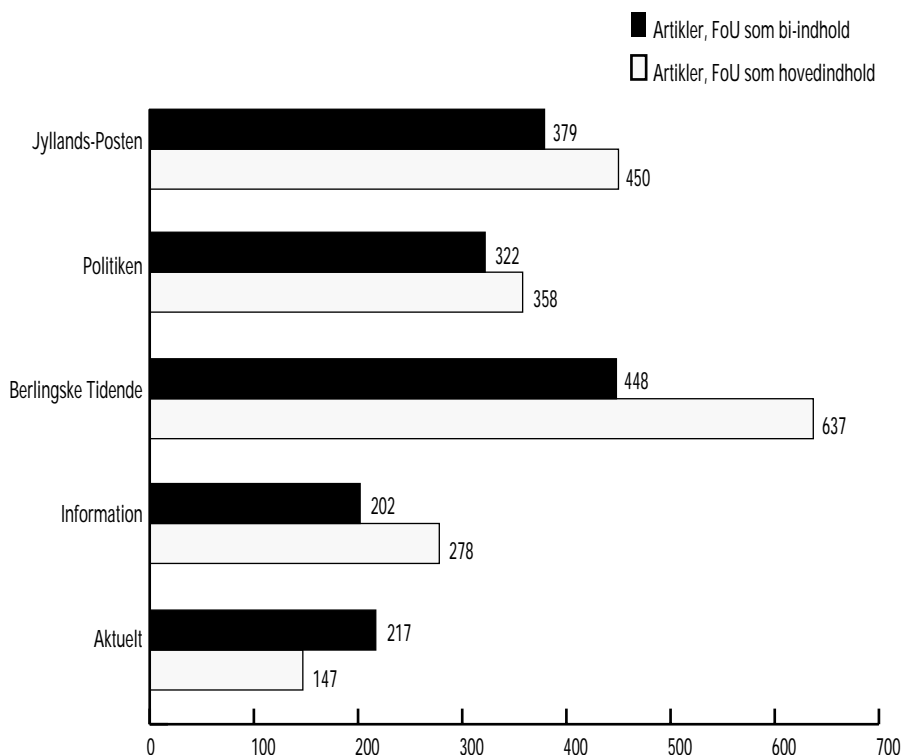
Hvad angår spaltmillimeter for artikler med forskning som hovedindhold er det tydeligt, at artikler med humaniora i gennemsnit er noget længere end artiklerne inden for de andre forskningsområder. Disse artikler er således i gennemsnit 550 spaltmillimeter lange, mens de øvrige forskningsområder ligger på mellem 300 og 440 spaltmillimeter, med naturvidenskab som det område, der kommer tættest på humaniora med en gennemsnitlig længde på 440 spaltmillimeter. Lavest ligger jordbrugs- og veterinærvidenskab med en gennemsnitlig længde af artiklerne på 300 spaltmillimeter.

Det samlede antal spaltmillimeter for de enkelte områder fordeler sig ikke overraskende sådan, at humaniora er det forskningsområde, der opnår det største antal spaltecentimeter, med en sum på 265.210 spaltmillimeter i den undersøgte periode.

Aviser og omfanget af artikler

De fem store danske morgenaviser har i undersøgelsesperioden tilsammen bragt 1.678.850 spalte­millimeter om forskning fordelt på 3438 artikler. Af disse 3438 artikler er 1870 artikler kategoriseret som artikler, der har FoU som hovedindhold, mens de restende 1568 artikler har FoU som bi-indhold.

Figur 2: Antal artikler, fordelt på avis



Som det fremgår af figuren, er Berlingske Tidende klart fremtrædende med næsten en tredjedel af samtlige artikler i undersøgelsen. Jyllands-Posten og Politiken følger derefter, mens Information og Aktuelt² er de aviser, der har færrest artikler om FoU. Resultatet er ikke synderligt overraskende, da især Berlingske Tidende og Jyllands-Posten hver især udgiver markant flere spalte­millimeter end de andre aviser.

Ser man kun på de artikler, hvor forskning er hovedindhold i artiklen er billedet nogenlunde det samme, hvad angår fordelingen mellem de forskellige aviser.

² Aktuelt har efter undersøgelsesperioden skiftet navn fra Det Fri Aktuelt til Aktuelt. I denne undersøgelse vil avisen konsekvent blive omtalt ved dens nye navn; Aktuelt.

Ser man på forholdet mellem artikler med forskning som hovedindhold og artikler med forskning som bi-indhold fordelt på de forskellige aviser, ses det, at i alle aviser undtagen Aktuelt er der mellem 53 og 58 pct. af deres forskningsartikler, der har forskning som hovedindhold. Aktuelt skiller sig her markant ud, ved at kun 40 pct. af deres forskningsartikler har forskning som hovedindhold - altså er hele 60 pct. af Aktuelts artikler, der indeholder forskning, artikler hvor forskning kun udgør en mindre del af artiklen.

Antallet af spaltmillimeter fortæller noget om, hvor meget vægt der lægges på forskningsartiklerne på de enkelte aviser. Det meste relevante mål er her det samlede antal spaltmillimeter for artikler med forskning som hovedindhold. Spaltmillimeterne for artikler med forskning som bi-indhold giver ikke noget gyldigt mål for mængden af forskning, da længden af disse artikler bestemmes af mange andre ting end lige vægten på forskning og udviklingsarbejde.

Resultatet opgjort i spaltmillimeter bliver anderledes, end hvis der ses på mængden af artikler. Således mindskes forskellen mellem Jyllands-Posten, Politiken og Information ganske betydeligt, således at disse tre aviser alle bringer omkring 150-160.000 spaltmillimeter med forskning som hovedindhold. Aktuelt havner helt nede på 56.160 spaltmillimeter til artikler med forskning som hovedindhold. Berlingske Tidende er endnu engang den avis, der vier mest plads til forskning. I de tre måneder undersøgelsen forløb, har Berlingske Tidende således bragt omkring 300.000 spaltmillimeter artikler, der har forskning som hovedindhold.

Oven i dette er der en tendens til at artiklerne med FoU som hovedindhold i Berlingske Tidende i gennemsnit er længere end artiklerne i de andre aviser. Disse artikler er i gennemsnit på 390 spaltmillimeter i Berlingske Tidende, mens de andre aviser ligger på et gennemsnit, der varierer mellem 290 og 350 spaltmillimeter.

Aviser og forskningsområder

Efter disse indledende beskrivelser af avisernes samlede omtale af forskning og udviklingsarbejde er det nu tid til at se på, hvordan aviserne behandler de forskellige områder - eller mere præcist, hvor meget plads de forskellige aviser giver de respektive forskningsområder.

Tabel 1 viser fordelingen af samtlige artikler i undersøgelsen på de forskellige områder for de respektive aviser.

Tabel 1: Forskningsområde særskilt for aviser, samtlige artikler; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Naturvidenskab	9	14	13	15	4	12
Teknisk videnskab	9	7	9	4	6	7
Sundhedsvidenskab	19	21	15	9	17	16
Jordbrugs- og vet. vid.	4	4	4	3	4	4
Samfundsvidenskab	34	27	30	38	51	34
Humaniora	22	23	25	24	16	23
Forskning generelt	3	4	4	7	2	4
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	829	680	1085	480	364	3438

Som det fremgår af tabellen, er der visse forskelle i dækningen af forskningsområderne mellem aviserne.

Mest markant er Aktuelt's fokusering på samfundsvidenskab. Således er 51 pct. af forskningsartiklerne i Aktuelt artikler med samfundsvidenskab.

Hvad naturvidenskab angår er det især Politiken, Berlingske Tidende og Information, der bringer artikler på dette område med ca. 13-15 pct. af samtlige artikler, der bringes i de respektive aviser om forskning. Jyllands-Posten og Aktuelt ligger noget lavere med Aktuelt som det absolut laveste, idet kun 4 pct. af deres forskningsartikler omhandler naturvidenskab.

Andre bemærkelsesværdige resultater er, at Berlingske Tidende og især Information prioriterer sundhedsvidenskab noget lavere end de andre aviser. Humaniora prioriteres lavt af Aktuelt, mens de andre aviser har nogenlunde den samme procentdel af artikler omhandlende humaniora.

Endelig er det markant, at Information som den eneste avis i en vis udstrækning prioriterer artikler omkring generelle forskningsspørgsmål.

Tabel 2 viser den samme opdeling af forskningsområderne på de forskellige aviser, men denne gang kun for de artikler, der har forskning som hovedindhold.

Tabel 2: Forskningsområde særskilt for aviser, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Naturvidenskab	13	18	19	20	3	16
Teknisk videnskab	11	10	11	3	6	9
Sundhedsvidenskab	23	25	16	12	26	19
Jordbrugs- og vet. vid.	3	5	4	1	4	4
Samfundsvidenskab	21	15	18	29	41	22
Humaniora	26	24	27	27	20	26
Forskning generelt	3	3	5	8	0	4
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	450	358	637	278	147	1870

Tabellen viser langt hen af vejen det samme mønster, som viste sig i tabel 1. Markant er igen, at især Aktuelt ikke prioriterer naturvidenskab højt. Kun 3 pct. af de forskningsartikler i Aktuelt, der har FoU som hovedindhold, omhandler naturvidenskab.

Information prioriterer teknisk videnskab meget lavt i forhold til de andre aviser. Berlingske Tidende og Information har forholdsvis få artikler, hvor sundhedsvidenskab er hovedindholdet i artiklen.

Aktuelt viser sig endnu engang at fokusere meget på samfundsvidenskab.

Ser man kun på artikler med forskning som bi-indhold følger variationerne mellem aviserne det samme mønster, der gør sig gældende for samtlige artikler og for artiklerne med forskning som hovedindhold.

Tabel 3 viser tallene for artikler med forskning som bi-indhold.

Tabel 3: Forskningsområde særskilt for aviser, artikler m. FoU som bi-indhold; pct.

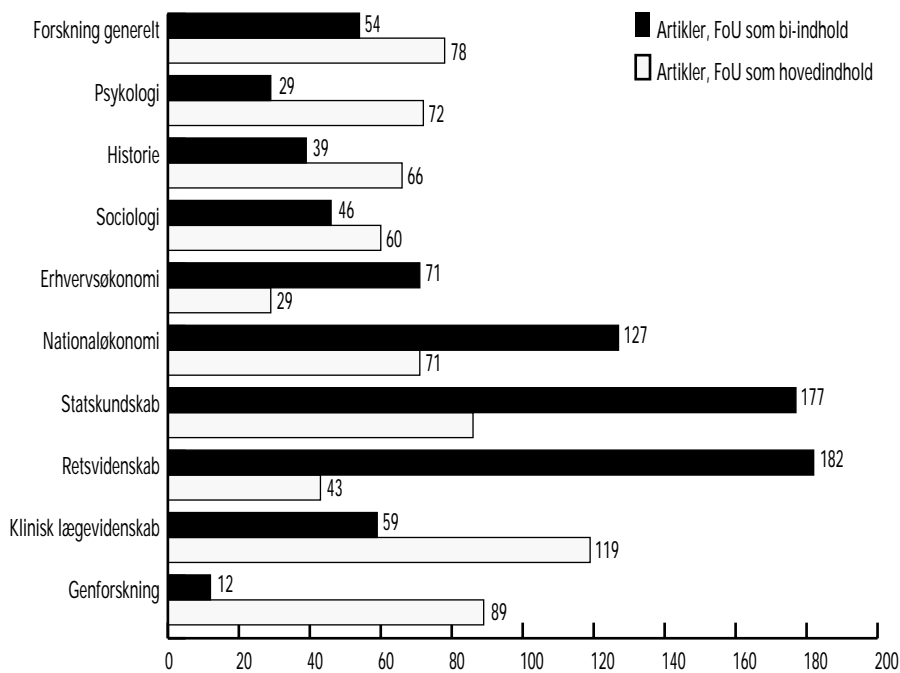
	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Naturvidenskab	6	10	5	8	5	7
Teknisk videnskab	6	4	7	5	5	6
Sundhedsvidenskab	14	16	14	7	11	13
Jordbrugs- og vet. vid.	5	3	4	4	4	4
Samfundsvidenskab	48	41	47	51	58	48
Humaniora	18	21	21	19	14	19
Forskning generelt	3	5	2	6	3	3
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	379	322	448	202	217	1568

Tabellen viser klart, at blandt artikler med FoU som bi-indhold, er samfundsvidenskab det altdominerende område. De fleste aviser har 40-50 pct. af deres artikler, der her omhandler samfundsvidenskabelig forskning. Aktuelt er endnu engang helt i top med 58 pct. af deres artikler, der har et samfundsvidenskabeligt indhold.

De mest omtalte enkeltområder

Der vil i denne rapport ikke blive gået i dybden med alle enkeltstående forskningsområder. Det vil dog være relevant kort at se på de områder, der er mest fremtrædende i aviserne.

Figur 3: De ti mest omtalte forskningsområder, antal artikler



Som det fremgår af figuren, er de samfundsvidenskabelige discipliner ganske godt repræsenteret. Retsvidenskab, statskundskab og nationaløkonomi dominerer ganske klart. Hvad der ydermere er klart, er, at netop disse tre områder sammen med erhvervsøkonomi domineres af artikler, hvor forskning er bi-indhold i artiklen. Dette betyder oftest, at en forsker fra det givne område har udtalt sig om en sag. Det er markant, hvordan disse fire områder som de eneste har en overvægt af artikler, der har forskning som bi-indhold.

Klinisk lægevidenskab er dominerende blandt de artikler, hvor FoU er hovedindholdet. Her er genforskning, statskundskab og generelle forskningsartikler også ganske godt repræsenteret.

Der er ikke mange artikler om retsvidenskab og erhvervsøkonomi, der har FoU som hovedindhold.

Aviser og de mest omtalte enkeltområder

Er der forskelle i den måde aviserne behandler de ti forskningsområder på?

Tabel 4 viser, hvordan artiklerne fra de ti forskningsområder er fordelt på aviserne i undersøgelsen.

Tabel 4: Enkeltområder særskilt for aviser, procent af total antal artikler

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Forskning, generelt	3	4	4	7	2	4
Psykologi	3	4	3	2	2	3
Historie	2	3	3	4	2	3
Sociologi	3	2	2	7	4	3
Erhvervsøkonomi	3	2	4	1	2	3
Nationaløkonomi	5	4	5	8	9	6
Statskundskab	6	6	7	11	12	8
Retsvidenskab	9	7	5	5	6	6
Klinisk lægevidenskab	7	7	3	2	9	5
Genforskning	2	4	2	7	2	3
Andre områder	57	57	62	46	50	56
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	829	680	1085	480	364	3438

Tabellen viser, at især Information og Aktuelt har koncentreret forholdsvis mange af deres forskningsartikler omkring de ti mest omtalte forskningsområder; således er henholdsvis 54 og 50 pct. af disse to avisers artikler om forskning inden for de ti områder. For de tre andre aviser er tallene noget mindre.

Information fokuserer relativt mest på artikler om generelle forskningsspørgsmål; typisk forskningspolitiske artikler. Hele 7 pct. af avisens artikler om forskning omhandler dette emne. For de andre aviser er tallet lavere, med Aktuelt som den avis der ligger lavest, med kun 2 pct. af samtlige forskningsartikler omhandlende dette emne.

Information og Aktuelt er relativt mere fokuserede på sociologi, nationaløkonomi og statskundskab end de andre aviser. Information er tillige ganske fremtrædende med deres forholdsvis store antal artikler omkring genforskning.

Jyllands-Posten fokuserer relativt meget på retsvidenskab.

Hvilken type kommunikation

Hvad er det for en type kommunikation, der typisk udspinder sig i forskningsartiklerne?

For at belyse dette spørgsmål har vi først set på, hvordan FoU bliver fremført i artiklerne. Er der tale om præsentation af forskning og udviklingsarbejde eller bruges FoU også som led i en argumentation eller måske som en direkte opfordring til handling.

Tabel 5 viser typen af kommunikation fordelt på de forskellige forskningsområder for artikler med FoU som hovedindhold.

Tabel 5: Kommunikationsform særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Præsentation af FoU	69	75	71	60	60	86	31	70
FoU, opfordring t. handling	0	2	0	0	1	1	2	1
FoU, led i argumentation	11	4	3	4	7	4	15	6
Præsentation + led i argumentation	8	5	10	7	20	5	4	10
Præsentation + opf. t. handling	2	4	10	17	8	2	5	6
Led i argumentation + opf t. handling	0	1	1	0	1	0	3	1
Andet	10	9	5	12	3	2	40	6
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Først og fremmest viser tabellen klart, at præsentation af FoU er den helt afgørende form for kommunikation. I 70 pct. af artiklerne er der tale om en præsentation af et forskningsresultat. I 10 pct. af artiklerne kombineres denne præsentation med, at FoU bruges som led i en argumentation for en eller anden målsætning, mens det i 6 pct. af artiklerne kombineres med en direkte opfordring til handling.

Det er især inden for humaniora, at artiklerne består af en præsentation af et FoU - resultat, idet hele 86 pct. af artiklerne her er rubriceret i denne kategori. Teknisk videnskab er også som regel repræsenteret ved en ren præsentation af et FoU-resultat. I kategorien 'forskning, generelt' er det kun 31 pct. af artiklerne, der er præsentation af et forskningsresultat. Naturvidenskabelig og samfundsvidenskabelig forskning anvendes oftere end de andre forskningsområder som led i en argumentation, mens det især er sundhedsvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab, der anvendes ved opfordring til handling.

Ser man på de artikler, der har FoU som bi-indhold tegner der sig et noget andet billede.

Tabel 6 viser sammenhængen mellem kommunikationsform og forskningsområderne for de artikler, der har FoU som bi-indhold.

Tabel 6: Kommunikationsform særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som bi-indhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Præsentation af FoU	34	36	25	21	18	34	19	24
FoU, opfordring t. handling	2	1	5	3	1	1	7	2
FoU, led i argumentation	49	39	43	45	63	39	41	52
Præsentation + led i argumentation	6	7	8	13	7	8	2	7
Præsentation + opf. t. handling	2	3	4	3	2	0	0	2
Led i argumentation + opf t. handling	0	1	2	7	1	1	0	1
Andet	7	13	13	8	8	17	31	12
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	106	90	204	62	755	297	54	1568

Tabellen viser, at det især er kategorien 'led i argumentation', der er den afgørende kommunikationsform for disse artikler, mens kategorien 'præsentation af FoU' bliver trængt i baggrunden. Kategorien 'FoU som opfordring til handling' er også ganske sjældent brugt for denne type artikler.

Igen er det især samfundsvidenskabelig forskning, der bliver brugt som led i en argumentation, mens humanistisk og teknisk videnskabelig FoU er de områder, hvor FoU sjældnest bliver brugt som led i en argumentation.

Teknisk videnskab og naturvidenskab samt humaniora er relativt set de områder, hvor præsentation af FoU er mest fremtrædende.

Som det fremgår, er der ganske stor forskel på de artikler, der har FoU som hovedindhold og de artikler, der har FoU som bi-indhold på dette område. I de artikler, der har FoU som bi-indhold, bliver forskningen i langt højere grad anvendt som led i en argumentation, end det er tilfældet med den FoU, der fremtræder i artiklerne med FoU som hovedindhold.

Aviser og kommunikationsform

Er der forskel på kommunikationsformen mellem de forskellige aviser?

Tabel 7 viser opdelingen på kommunikationsform mellem de forskellige aviser, denne gang kun for artikler med FoU som hovedindhold.

Tabel 7: Kommunikationsform særskilt for aviser, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Præsentation af FoU	78	69	76	52	60	70
FoU, opfordring t. handling	1	1	0	1	1	1
FoU, led i argumentation	3	4	3	21	6	6
Præsentation + led i argumentation	7	8	8	17	15	10
Præsentation + opf. t. handling	5	5	6	6	9	6
Led i argumentation + opf t. handling	1	2	0	2	0	1
Andet	5	11	7	1	9	6
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	450	358	637	278	147	1870

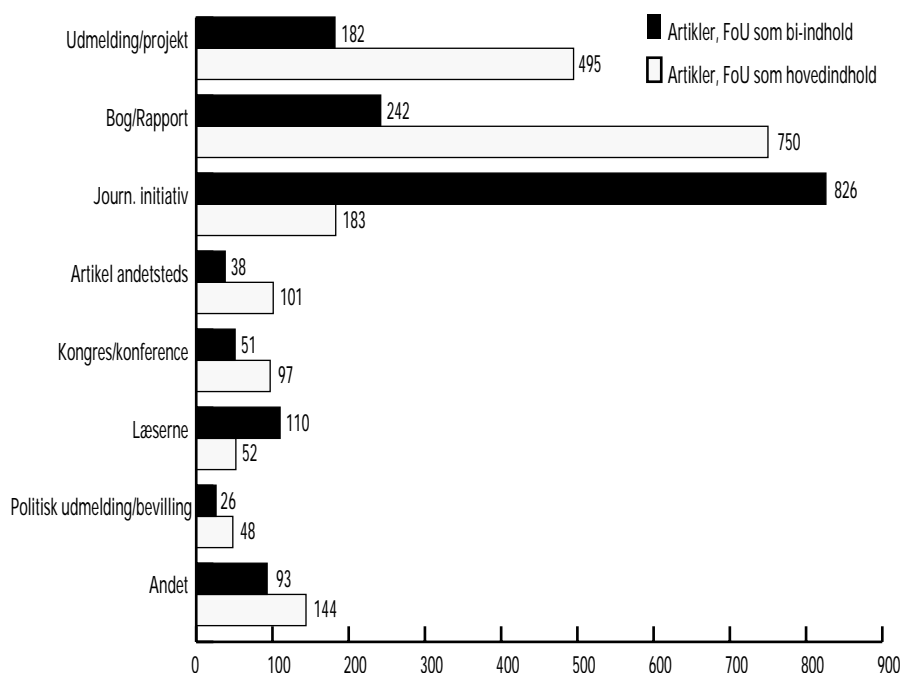
Tabellen viser, at der er forskel mellem aviserne. Således er især Information mere tilbøjelig end de andre aviser til direkte at anvende FoU som led i en argumentation. Aktuelt er dog også ganske godt med her, 15 pct. af deres artikler er rubriceret i kategorien 'præsentation af forskning, samt led i en argumentation'. De tre 'store' morgenaviser anvender tilnærmelsesvis den samme kommunikationsform, som hovedsagelig består af en præsentation af FoU resultater.

Der er ingen af aviserne, der for alvor skiller sig ud, hvad angår det at bruge FoU som en direkte opfordring til handling. Aktuelt har procentvis lidt flere artikler, der anvender denne kommunikationsform, men forskellene er ikke særligt store.

Hvem og hvad bringer FoU i aviserne?

Det næste spørgsmål er hvad og hvem, der bringer FoU i aviserne. Er det hovedsageligt journalisterne selv, der tager initiativ til at bringe FoU i aviserne, eller er det forskerne der er aktive - eller er det en helt tredje part.

Figur 4: Udgangspunkt for omtalen af FoU, antal artikler



Figuren viser klart, at ved artikler med FoU som bi-indhold er det i langt de fleste tilfælde journalisten selv, der tager initiativ til at bringe FoU i aviserne. Dette er ikke overraskende, da de fleste af artiklerne med FoU som bi-indhold som tidligere nævnt består af artikler, hvor forskere af den ene eller den anden slags kommenterer en given sag. Udgivelsen af en bog eller en rapport samt nye projekter, hvor der ikke foreligger nogen bog eller rapport, er også ganske ofte udgangspunkt for omtalen af FoU her.

Når man ser på artikler med FoU som hovedindhold er udgangspunktet for historien som oftest en bog eller en rapport fra forskerne selv. En anden vigtig kilde har form af en udmelding eller et projekt fra forskerne selv. De artikler, hvor journalisten selv tager initiativ til artikler med FoU som hovedindhold, er forholdsvis få.

De resterende fem kategorier i figuren er i noget mindre udstrækning udgangspunkt for omtalen af FoU; dette gælder for såvel artikler med FoU som hovedindhold og for artikler med FoU som bi-indhold.

Forskningsområder og udgangspunkt for omtalen

Er der nogen forskel på, hvad der er udgangspunkt for omtalen af FoU inden for de forskellige forskningsområder? Da det forrige afsnit viste, at de artikler der har FoU som bi-indhold, i ganske høj udstrækning bringes på journalisternes initiativ, vil dette afsnit blive begrænset til artikler med FoU som hovedindhold.

Tabel 8 viser fordelingen mellem de forskellige områder.

Tabel 8: Udgangspunkt for omtalen særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Projekt	37	50	28	27	16	21	21	26
Bog/rapport	19	14	35	30	58	56	22	40
Journ. initiativ	9	10	10	14	11	7	15	10
Artikel	10	5	8	3	3	3	4	5
Kongres	8	6	8	9	4	2	5	5
Læserne	5	0	2	7	3	2	5	3
Pol. udmelding	4	5	2	1	1	1	10	3
Andet	8	10	7	9	4	8	18	8
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Hele 58 pct. af de artikler der omhandler samfundsvidenskab, tager udgangspunkt i en bog eller en rapport. Kun humaniora når tilnærmelsesvis op på lignende tal med 56 pct. af artiklerne i denne kategori. For teknisk videnskab og naturvidenskab er det kun henholdsvis 14 og 19 pct. af artiklerne, der tager udgangspunkt i en bog eller en rapport.

Et projekt er til gengæld ganske ofte udgangspunktet for naturvidenskab og teknisk videnskab, mens det for samfundsvidenskab kun er udgangspunkt for omtalen af FoU i 16 pct. af artiklerne.

Journalistens initiativ er især udgangspunkt for omtalen, når det gælder jordbrugs- og veterinærvidenskab og artikler om generelle forskningsspørgsmål, mens det for de andre områder er udgangspunkt for omtalen i noget mindre omfang.

Aviser og udgangspunkt for omtalen

Næste punkt bliver at se, om der er forskel på, hvad de forskellige aviser har som udgangspunkt for deres artikler om FoU. Igen er det kun de artikler, der har FoU som hovedindhold, der vil blive undersøgt.

Tabel 9 viser fordelingen mellem aviser og udgangspunkt for omtalen

Tabel 9: Udgangspunkt for omtalen særskilt for aviser, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Projekt	33	20	34	14	16	26
Bog/rapport	40	42	35	44	49	40
Journ. initiativ	8	13	8	11	14	10
Artikel	4	7	5	8	3	5
Kongres	2	5	8	5	4	5
Læserne	3	3	0	8	2	3
Pol. udmelding	2	2	3	4	1	3
Andet	8	8	7	6	11	8
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	450	358	637	278	147	1870

Tabellen viser, at alle aviser i de fleste tilfælde tager udgangspunkt i en bog eller en rapport, når de omtaler FoU. Især Aktuelt og Information er fremtrædende her, med henholdsvis 49 og 44 pct. af deres artikler i denne kategori.

Med hensyn til projekter er der til gengæld relativt stor forskel på aviserne. Jyllands-Posten og Berlingske Tidende tager i deres artikler i meget høj grad udgangspunkt i et projekt. De tre andre aviser gør dette i noget mindre udstrækning. Dette kan til dels skyldes, at forskellige forskningsområder har forskelligt udgangspunkt. Således tager artikler om teknisk videnskab ofte udgangspunkt i et projekt; netop teknisk videnskab er et FoU - område Jyllands-Posten og Berlingske Tidende beskæftiger sig meget med.

Af andre markante resultater ses det, at Jyllands-Posten og Berlingske Tidende i noget mindre udstrækning end de tre andre aviser selv tager initiativ til artikler med FoU som hovedindhold.

Information har betydeligt flere artikler, hvor læserne henvender sig om FoU, end de andre aviser.

Hvad henvises der til?

Det næste spørgsmål, der melder sig, er, hvad der oftest henvises til i aviser-nes artikler om forskning. Da der kan henvises til flere ting i samme artikel summerer tallene i nedenstående tabel ikke til 100 pct. Igen medtages kun de artikler, der har FoU som hovedindhold.

Tabel 10 viser sammenhængen mellem forskningsområder og hvad der henvises til i artiklerne.

Tabel 10: Henvisninger særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Projekt	53	61	40	46	11	19	23	32
Bog/Rapport	32	24	48	43	71	70	38	53
Artikel	21	6	19	4	10	8	10	12
Kongres	10	6	6	9	4	2	10	6
Pol. udmelding	10	14	4	1	5	5	17	7
Forsk.pol organ	1	0	0	0	0	1	9	1
Andet	4	7	4	7	7	8	19	7
Ingen henvisninger	10	13	9	13	12	10	14	11
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Tabellen viser, at henvisninger til en bog eller en rapport er det mest normale. I 53 pct. af artiklerne er der en henvisning til en bog eller en rapport. I 32 pct. af alle artikler er der en henvisning til et projekt, mens der i 12 pct. af artiklerne er henvisning til en artikel publiceret i en anden avis eller i et videnskabeligt tidsskrift. I 11 pct. af artiklerne er der ingen henvisninger.

Der er klare forskelle mellem de enkelte forskningsområder. Inden for teknisk videnskab og naturvidenskab henvises der især til projekter, mens det typiske for samfundsfag og humaniora er, at der henvises til en bog eller en rapport. Inden for naturvidenskab og sundhedsvidenskab henvises der endvidere ganske ofte til artikler, mens dette gør sig gældende i noget mindre omfang for de andre forskningsområder.

Det er kun inden for naturvidenskab, teknisk videnskab og artikler om generelle forskningsspørgsmål, at der i en vis udstrækning henvises til politiske udmeldinger, ellers sker dette i meget få af artiklerne.

Der henvises inden for langt de fleste områder ikke til forskningspolitiske organer - undtagelsen er her artikler, der omhandler generelle forskningsspørgsmål.

Spørgsmålet bliver nu, om der er forskel mellem aviserne i forhold til de ting, de henviser til i deres artikler.

Tabel 11 viser sammenhængen mellem aviserne og hvad der henvises til i deres artikler.

Tabel 11: Henvisninger særskilt for aviser, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Projekt	36	25	44	12	22	32
Bog/Rapport	49	54	53	60	52	53
Artikel	11	12	10	25	3	12
Kongres	4	6	8	5	2	6
Pol. udmelding	5	6	8	9	3	7
Forsk.pol organ	1	0	2	1	0	1
Andet	9	5	6	9	5	7
Ingen henvisninger	10	16	7	9	22	11
Total antal	450	358	637	278	147	1870

Tabellen afslører endnu en gang visse forskelle mellem aviserne. Berlingske Tidende henviser således forholdsvist meget til projekter. Hele 44 pct. af deres artikler med FoU som hovedindhold indeholder en henvisning til et projekt. Tallet for Information er her helt nede på 12 pct., mens det for de tre andre aviser ligger mellem 22 og 36 pct. af deres artikler. Disse tal hænger igen sammen med Berlingske Tidendes store mængde artikler om teknisk videnskab.

Bøger og rapporter er der henvist til i ganske stort omfang i alle aviserne, med Information som den flittigst henvisende avis. Hele 60 pct. af artiklerne i Information har henvisning til en bog eller en rapport om forskning. For de andre aviser gælder det for mellem 49 og 54 pct. af deres artikler. Information er ligeledes den flittigste avis til at henvise til andre artikler i deres egne artikler.

Markant er det også, at hele 22 pct. af artiklerne i Aktuelt er helt uden henvisninger til forskningsrelaterede emner, mens dette tal for de andre aviser kun er på mellem 9 og 16 pct.

Mens tallene for de enkelte kategorier af hvad der er henvist til, som ovenfor beskrevet, kan hænge sammen med forskningsområdet, kan man forestille sig, at tallet for det antal artikler, hvor der slet ikke er nogen henvisninger hænger nøje sammen med artikeltypen. Ser man derfor på det samme tal kun for nyhedsartikler, vil det give et mere reelt billede af forskellen mellem aviserne. Disse tal viser sig imidlertid at være ganske nær tallene i tabel 11. Der er generelt lidt færre nyhedsartikler i alle aviserne, der er helt uden henvisninger, men fordelingen mellem aviserne er den samme. 20 pct. af Aktuells nyhedsartikler med FoU som hovedindhold er stadig helt uden forskningsrelevante henvisninger.

Forskerudtalelser eller ej?

Ser man dernæst på, hvor ofte der er tale om artikler med forskerinterviews eller ej, kan tabel 12 illustrere sammenhængen her. Igen er det kun artikler, hvor FoU udgør hovedindholdet af artiklen, der er medtaget. Artikler med FoU som bi-indhold vil som tidligere nævnt ofte bestå af udtalelser fra forskere. En indikation på graden af udtalelser i artikler med FoU som bi-indhold inden for de forskellige forskningsområder kan fås ved at se i afsnittet, hvor artikler med FoU som bi-indhold er fordelt på de forskellige forskningsområder.

Tabel 12: Interviews særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
1 interview	30	31	39	37	40	23	20	32
2 interviews	9	10	18	17	6	5	3	9
3 interviews	3	3	3	4	3	2	4	3
Flere interviews	3	1	1	2	1	0	0	1
Ingen interviews	55	55	39	40	50	70	73	55
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Tabellen viser, at det mest almindelige i artiklerne med FoU som hovedindhold, er enten ét interview eller ingen interviews. Kun 4 pct. af artiklerne har tre eller flere forskerinterviews. Sundhedsvidenskabelige og jordbrugs- og veterinærvidenskabelige artikler indeholder oftest mindst et interview. Artiklerne om humaniora og om generelle forsknings spørgsmål er derimod som oftest uden interviews. For de andre forskningsområder er det ca. halvdelen af artiklerne, der er helt uden forskerinterviews.

Der er visse forskelle mellem aviserne. Især Information har oftest artikler uden interviews. 62 pct. af deres artikler med FoU som hovedindhold er uden kommentarer fra forskere. Berlingske Tidende og Aktuelt har i noget større udstrækning kommentarer med. Jyllands-Posten og Politiken lægger sig tættere på Information på dette spørgsmål.

Man kan igen forestille sig, at forskellene her skyldes forskellige artikeltyper. Tallene kun for nyhedsartikler viser da også, at især humaniora får markant fle-

re artikler med forskerudtalelser, når man kun ser på nyhedsartikler. Her er det kun 28 pct. af artiklerne, der er uden forskerudtalelser. For de andre områder er der ligeledes færre artikler uden udtalelser, men ingen steder er ændringen så dramatisk som for humanioras vedkommende. Forskellene mellem aviserne udjævnes noget, når der kun ses på nyhedsartikler. Alle aviser undtagen Aktuelt ligger nu på omkring 29 til 34 pct. af deres artikler, der er uden forskerudtalelser. For Aktuelts vedkommende gælder dette kun for 21 pct. af artiklerne.

Forskerudtalelser og forskningsområder

Det næste spørgsmål bliver naturligt nok, hvem det så er der udtaler sig om FoU. Hvilken type forskere er det?

Tabel 13 viser en opdeling af hvilke forskere, der har udtalt sig i artikler med FoU som hovedindhold, fordelt på de forskellige forskningsområder. Da de enkelte artikler godt kan indeholde udtalelser fra flere end en person summerer tallene ikke til 100 pct.

Tabel 13: Hvem udtaler sig om FoU særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Professor	13	7	17	9	16	7	13	12
Lektor/adjunkt	11	6	5	6	13	12	8	10
Ph.d./forsk. ass	3	2	2	3	2	1	3	2
Forsk.chef mm.	7	8	8	11	9	2	3	6
Forsk, fagspecifik	22	8	12	29	17	17	4	16
Forsk, generelt	5	4	1	6	6	3	1	4
Overlæge/læge	1	2	33	7	0	0	0	7
Ingeniør, udv.chef	2	8	0	3	0	0	0	1
Direktør	3	14	3	0	4	1	5	4
Andre	2	3	2	9	2	4	8	3
Ingen udtalelser ³	44	51	32	36	40	57	63	45
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

³ Grunden til, at tallene for 'ingen udtalelser' i tabel 13 ikke stemmer overens med tallet i tabel 12 er, at i de tilfælde, hvor en forsker har skrevet et læserbrev er det blevet kodet som en forskerudtalelse i dette afsnit, mens det i spørgsmålet om antallet af interviews i en artikel er blevet kodet som ingen interviews.

Tabellen illustrerer, at det især er professorer, der udtaler sig til aviserne. I 12 pct. af artiklerne med forskning som hovedindhold er der således en udtalelse fra en eller flere professorer. Eneste anden gruppe, der optræder hyppigere end professorer er kategorien 'forsker, fagspecifik' - men denne gruppe dækker over en lang række forskellige forskergrupper - f.eks. biolog eller kemiker osv. - i det hele taget de tilfælde, hvor forskerens titel ikke er nævnt.

Markant er det også, at lektorer og adjunkter udtaler sig ganske ofte. I 10 pct. af artiklerne er der således en eller flere udtalelser fra en lektor eller en adjunkt. Ph.d'ere udtaler sig sjældent i avisartiklerne, mens overlæger eller læger udtaler sig i 7 pct. af artiklerne.

Inden for de enkelte forskningsområder ses det, at det især er i artikler om sundhedsvidenskab og samfundsvidenskab, at der er bud efter professorerne, mens dette i noget mindre grad gør sig gældende inden for humaniora og teknisk videnskab. Tallene for humaniora nærmer sig dog de andre forskningsområder, når man kontrollerer for artikeltype ved kun at se på tallene for nyhedsartikler. Dette skyldes, at en stor del af artiklerne inden for humaniora forekommer i boganmeldelser, hvor der som regel ingen forskerudtalelser er.

På samme måde er det især inden for humaniora, samfundsvidenskab og naturvidenskab, at der indhentes udtalelser fra lektorer eller adjunkter, mens teknisk videnskab oftere har udtalelser fra direktører, i alt i 14 pct. af artiklerne.

I artiklerne om jordbrugs- og veterinærvidenskab sker det ganske ofte, at forskernes titel ikke er specificeret, i hele 29 pct. af artiklerne kommer udtalelsen fra en fagspecifik forsker.

Tabel 14 viser den samme sammenhæng men denne gang for artikler med FoU som bi-indhold.

Tabel 14: Hvem udtaler sig om FoU særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som bi-indhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Professor	15	21	12	15	29	12	7	21
Lektor/adjunkt	4	4	5	5	15	10	7	11
Ph.d./forsk. ass	0	2	2	0	1	2	2	1
Forsk.chef mm.	5	7	9	10	7	6	2	7
Forsk, fagspecifik	19	9	12	23	23	31	3	21
Forsk, generelt	1	8	1	15	4	1	2	3
Overlæge/læge	1	1	41	8	1	0	0	6
Ingeniør, udv.chef	6	1	1	2	0	0	0	1
Direktør	5	9	3	5	7	2	0	5
Andre	4	1	3	2	2	6	13	3
Ingen udtalelser	46	48	27	34	25	38	65	32
Total antal	106	90	204	62	755	297	54	1568

Tabellen viser igen, at professorer er den mest citerede enkeltgruppe. Denne gang er det hele 21 pct. af artiklerne, der har en eller flere udtalelser fra en professor, mens antallet af artikler med udtalelser fra en lektor eller en adjunkt ikke er steget tilsvarende. 'Forsker, fagspecifik' gruppen er også her ganske stor, mens relativt færre artikler er helt uden forskerudtalelser.

Endnu engang ses det, at samfundsvidenskabelige artikler især benytter sig af udtalelser fra professorer.

Tallene for hvilke forskere, der udtaler sig, er ikke væsensforskellige mellem de fem aviser; hverken for artikler med FoU som hovedindhold eller for artikler med FoU som bi-indhold. Der er dog en lille tendens til, at Aktuelt har færre udtalelser fra lektorer og adjunker end det er tilfældet for de andre aviser.

Forskerreferencer og forskningsområder

Tabel 15 viser, hvilke forskere, der refereres i artiklerne med FoU som hovedindhold, fordelt på de forskellige forskningsområder.

Tabel 15: Hvem refereres særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Professor	6	3	7	1	9	9	5	7
Lektor/adjunkt	2	3	1	0	3	5	1	3
Ph.d./forsk. ass	0	1	1	0	1	0	1	1
Forsk.chef mm.	4	2	4	4	1	2	0	3
Forsk, fagspecifik	29	7	10	9	14	32	6	19
Forsk, generelt	23	11	18	11	10	18	35	16
Overlæge/læge	1	2	12	4	0	1	0	3
Ingeniør, udv.chef	1	1	0	0	0	0	0	0
Direktør	1	4	0	0	1	0	4	1
Andre	2	4	0	0	1	6	9	3
Ingen referencer	41	69	56	74	63	37	46	52
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Tabellen viser først og fremmest, at der generelt referes mindre til forskere end der er forskere, der decideret udtaler sig til aviserne. 52 pct. af artiklerne er således helt uden referencer til FoU personer, mens dette kun var tilfælde i 45 pct. af artiklerne med hensyn til forskerudtalelser.

Fordelingen mellem de forskellige forskergrupper er også byttet noget om i forhold til det billede, der viste sig under forskerudtalelserne. Således er professorerne tvunget noget i baggrunden til fordel for kategorierne 'forsker, fagspecifik' og 'forsker generelt'.

Mellem de forskellige forskningsområder er der ikke voldsomme forskelle, markant er det dog, at der i artikler om generelle forskningsspørgsmål ofte henvises til forskere som en uspecificeret størrelse. Ligeledes er der i artikler om teknisk videnskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab ofte ikke referencer overhovedet. I artiklerne om jordbrugs- og veterinærvidenskab henvises der således i 74 pct. af artiklerne ikke til FoU personer.

For artikler med forskning som bi-indhold er omfanget af referencer til forskere så begrænset, at det ikke vil blive behandlet her.

Forskellene mellem aviserne er her igen små. Mest bemærkelsesværdigt er det, at Aktuelt viser sig at være den avis, der har flest artikler uden referencer til forskere - det skal huskes, at Aktuelt var den avis, der havde færrest artikler helt uden forskerudtalelser. De andre aviser ligger nogenlunde på samme niveau, dog med Information som den avis, der har færrest artikler uden referencer til forskere.

Mandlige eller kvindelige forskere?

Efter nu at have beskrevet hvilke forskere, der typisk udtaler sig til aviserne og hvilke forskere, der typisk refereres til, er det nærliggende at se på, om de forskere, der udtaler sig og refereres til, er mænd eller kvinder.

Tabel 16 viser fordelingen på de to køn mellem de forskere, der udtaler sig til aviserne.

Tabel 16: Køn særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Mænd	Kvinder	Ingen udtalelser	Total antal
Naturvidenskab	48	9	44	299
Teknisk videnskab	43	9	51	170
Sundhedsvidenskab	56	17	32	365
Jordbrugs - vet. videnskab	54	17	36	70
Samfundsvidenskab	49	13	40	405
Humaniora	35	10	57	483
Forskning	27	12	63	78
Total	45	12	45	1870

Tabellen viser, at mandlige forskere markant oftere end kvindelige forskere udtaler sig til aviserne. I 45 pct. af artiklerne er der udtalelser fra en mandlig forsker, mens dette kun er tilfældet for 12 pct. artiklerne, hvis der i stedet ses på udtalelser fra kvindelige forskere. I 45 pct. af artiklerne er der ingen udtalelser overhovedet. Tallene summerer ikke til 100, da der kan være udtalelser fra både mandlige og kvindelige forskere i samme artikel.

Det er især inden for sundhedsvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab at der er en del artikler, hvor også kvindelige forskere udtaler sig. Inden for disse to områder er der i 17 pct. af artiklerne kvindelige forskere, der udtaler sig. Naturvidenskab og teknisk videnskab er de to områder, hvor forholdsvis færrest kvindelige forskere udtaler sig. Denne forskel afspejler til en vis grad sammensætningen af forskere inden for de forskellige forskningsområder.

Tabel 17 illustrerer den samme sammenhæng, men denne gang for artikler med FoU som bi-indhold.

Tabel 17: Køn særskilt for forskningsområde, artikler med FoU som bi-indhold; pct.

	Mænd	Kvinder	Ingen udtalelser	Total antal
Naturvidenskab	53	3	46	106
Teknisk videnskab	48	8	48	90
Sundhedsvidenskab	57	24	27	204
Jordbrugs - vet. videnskab	56	18	35	62
Samfundsvidenskab	67	11	25	755
Humaniora	54	14	38	297
Forskning	28	9	65	54
Total	59	13	32	1568

Mønsteret er det samme som ved artikler med FoU som hovedindhold - om end der er en endnu større skævhed i mændenes favør.

Det er stadig sundhedsvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab, der har relativt flest udtalelser fra kvindelige forskere, men selv inden for disse to områder er langt over halvdelen af udtalelserne fra mandlige forskere.

Der er ikke afgørende forskelle mellem aviserne i forhold til kønsfordelingen med hensyn til de forskere, der udtaler sig.

Mønsteret for referencer til forskere er stort set identisk med det mønster der i tabel 16 og tabel 17 viste sig for forskerudtalelser, og det vil derfor ikke blive behandlet nærmere her.

Hvor og hvordan bringes forskningsartiklerne?

Efter beskrivelsen af hvad og hvem, der bringer FoU i aviserne, er det nu tid til at se på, hvor og hvordan FoU bringes i aviserne.

Først skal det undersøges, hvor artiklerne om forskning som hovedregel optræder. Er forskning generelt et højt prioriteret område, der optræder på forsiden eller på sektionsforsider, eller er forskning typisk repræsenteret inde i avisen?

For næsten alle forskningsområder gælder det, at ca. 90 pct. af artiklerne optræder inde i avisen og altså hverken på forsiden eller på en sektionsforside. Ser man kun på artikler med FoU som hovedindhold, er der dog visse forskelle mellem forskningsområderne i andelen af artikler, der kommer på forsiden. Således er artikler om teknisk videnskab og humaniora markant sjældnere på forsiden end artikler inden for de andre forskningsområder. For alle andre forskningsområder er det mellem 7 og 9 pct. af artiklerne med FoU som hovedindhold, der ender på forsiden af avisen, mens dette tal for teknisk videnskab og humaniora er på 5 pct. Teknisk videnskab optræder så til gengæld noget oftere end de andre forskningsområder på sektionsforsiderne i aviserne, mens humaniora her ligger på samme lave niveau som de andre områder.

Der er visse forskelle mellem aviserne i deres tilbøjelighed til at bringe artikler om FoU på forsiden af avisen. Mest markant er det, at såvel Information som Politiken noget oftere end de andre aviser har artikler med FoU på forsiden. Tallene for Information og Politiken er her henholdsvis, at 12 og 10 pct. af deres artikler med FoU som hovedindhold havner på forsiden af avisen. Jyllands-Posten og Berlingske Tidende ligger noget lavere med henholdsvis 4 og 7 pct. af artiklerne om forskning der bringes på forsiden, mens Aktuelt er den avis, der har det suverænt laveste antal forskningsartikler på forsiden; kun 2 pct. af deres artikler med forskning som hovedindhold er at finde på forsiden af avisen.

Forskningsområder og sektioner

Beslægtet med ovenstående spørgsmål er spørgsmålet om, i hvilke sektioner artikler om forskning bringes. Igen er kun artikler med FoU som hovedindhold medtaget.

Tabel 18 viser hvilke forskningsområder, der bringes i hvilke sektioner af aviserne. Der vil naturligt komme en vis skævvridning over mod 1. sektioner, da Information kun er kodet som 1. sektion.

Tabel 18: Sektion særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
1. sektion	53	30	77	70	70	46	60	59
2. sektion	3	3	1	1	4	12	3	5
Comp./forsk. sektion	33	25	10	4	4	7	18	13
Kultur-sektion	2	0	1	3	2	19	1	6
Erhvervs-sektion	4	31	2	19	16	1	14	9
Feature-sektion	3	3	6	0	3	9	4	5
Anden sektion	2	8	3	3	1	6	0	3
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Det fremgår klart af tabellen, at 1. sektion er den mest anvendte sektion til at bringe artikler om forskning. Hele 59 pct. af artiklerne om forskning bliver således bragt i avisernes 1. sektion. 13 pct. af artiklerne bringes i computer/forskningssektioner, mens 9 pct. af artiklerne bringes i erhvervssektioner. 5 pct. af artiklerne bringes i henholdsvis 2. sektion og featuresektioner, mens 6 pct. bringes i regulære kultur-sektioner. 3 pct. af artiklerne bringes i andre end de nævnte sektioner.

Der er store forskelle mellem de enkelte forskningsområder. Især sundhedsvidenskabelig forskning bringes i avisernes 1. sektion, mens teknisk videnskabelig forskning især bringes i avisernes erhvervssektioner. Humaniora bringes oftere end de andre forskningsområder i kultur og i feature sektioner. Samfundsvidenskab bringes også ganske ofte i erhvervssektioner, hvilket især skyldes artikler om national- og erhvervsøkonomi.

Aviser og sektioner

Er der forskel på, i hvilke sektioner de enkelte aviser bringer FoU?

Tabel 19 viser, i hvilke sektioner de enkelte aviser bringer artiklerne og FoU. Igen er det kun artikler med FoU som hovedindhold, der er medtaget.

Tabel 19: Sektion særskilt for aviser, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
1. sektion	43	69	38	100	95	59
2. sektion	2	17	3	0	5	5
Comp./forsk. sektion	19	3	24	0	0	13
Kultur-sektion	8	5	9	0	0	6
Erhvervs-sektion	16	1	13	0	0	9
Feature-sektion	5	3	9	0	0	5
Anden sektion	7	2	4	0	0	3
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	450	358	637	278	147	1870

Grundet de lidt specielle omstændigheder omkring Information og til dels også Aktuelt - vil tabellen kun blive kommenteret omkring de tre store morgenaviser, Jyllands-Posten, Politiken og Berlingske Tidende.

Tabellen viser, at Jyllands-Posten og Berlingske Tidende minder forholdsvis meget om hinanden i den måde de prioriterer forskningsstoffet mellem de forskellige sektioner. Størstedelen af artiklerne er for begge avisers vedkommende i 1. sektion, men en ganske stor del af artiklerne er i såvel computer/forsknings-sektioner som i erhvervssektioner.

Politiken skiller sig ud fra de to andre aviser, ved at have en relativt større andel af deres artikler i 1. sektion og 2. sektion af avisen. Modsvarende er deres erhvervssektion og deres computer/forskningssektion meget mindre brugt som forum for artikler om forskning og udviklingsarbejde.

Endelig ses det, at Berlingske Tidende har en markant større del forsknings-artikler i deres feature-sektioner, end det er tilfældet for Politiken og Jyllands-Posten.

FoU i overskrift eller underoverskrift?

Nævnes ordet forskning eller ordet udviklingsarbejde ofte i overskriften eller underoverskriften på de artikler, der bringes om FoU i aviserne?

Dette er vigtigt i forhold til at se på, hvilken kommunikationsværdi artiklerne har. Hvis ordene forskning eller udviklingsarbejde ofte nævnes eksplicit i de enkelte artiklers overskrift eller underoverskrift er det med til at eksponere stofområdet ekstra, og der kan forventes en højere grad af opmærksomhed omkring forskning og udviklingsarbejde.

Tabel 20 viser, hvor ofte det er tilfældet.

Tabel 20: FoU i overskrift særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Forsk. i oversk.	5	11	3	7	4	4	28	6
Forsk. i underoversk.	18	12	19	10	12	8	22	14
Forsk både i oversk. og underoversk.	3	2	2	3	1	1	18	2
Forsk. ikke i overskrift	74	75	76	80	83	87	32	78
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Det fremgår af tabellen, at der er ganske store forskelle mellem de forskellige områder i forhold til hvor ofte ordet forskning eller ordet udviklingsarbejde bliver nævnt i overskriften, i underoverskriften eller begge steder.

Især er det værd at bemærke, at teknisk videnskab i hele 11 pct. af artiklerne har ordet nævnt i overskriften af artiklen. Mindre overraskende er det måske, at artiklerne om generelle forskningsspørgsmål ofte har ordet forskning nævnt i overskrift eller underoverskrift; i 18 pct. af artiklerne nævnes ordet ovenikøbet både i overskriften og i underoverskriften.

Humaniora og samfundsvidenskab er de forskningsområder, hvor ordet forskning eller ordet udviklingsarbejde sjældnest optræder i overskrift eller i underoverskrift.

Der er ikke stor forskel mellem aviserne i forhold til, hvor ofte ordene forskning eller udviklingsarbejde optræder i overskriften af deres artikler. Markant er det dog, at Aktuelt forholdsvis sjældent har ordene i overskriften på deres artikler, samtidig med at Berlingske Tidende lidt oftere end de andre aviser har ordet forskning eller udviklingsarbejde i overskriften eller underoverskriften på deres artikler.

Artikeltype og FoU

I hvilken type artikler bringes de forskellige forskningsområder?

Tabel 21 viser i hvilken type artikler FoU - stoffet optræder fordelt på forskningsområde, igen kun for artikler, hvor FoU er hovedindholdet i artiklen.

Tabel 21: Artikeltype særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Nyhedsartikel	57	69	64	66	64	30	47	54
Kronik	1	0	1	2	3	6	1	3
Læserbrev	10	2	5	7	9	6	17	7
Leder	1	0	0	0	1	0	4	1
Notits	15	25	23	23	9	9	23	15
Feature	10	2	5	1	4	10	3	6
Boganmeldelse	5	0	2	1	8	32	3	11
Anmeldelse, andet	0	2	0	0	1	6	2	2
Andet	1	0	0	0	1	1	0	1
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Som det fremgår af tabellen er nyhedsartiklerne den type artikler, hvori forskning som stofområde oftest optræder. 54 pct. af artiklerne om forskning, med FoU som hovedindhold, er nyhedsartikler. 15 pct. af artiklerne er notitser, mens 11 pct. af artiklerne er boganmeldelser. Læserbreve og feature-artikler udgør henholdsvis 7 og 6 pct. af artiklerne.

Tallene for artikler med FoU som bi-indhold følger samme mønster som tallene i tabel 21; dog er flere artikler (68 pct.) nyhedsartikler, mens tilsvarende færre artikler er notitser (4 pct.). Lidt flere artikler er læserbreve (10 pct.).

Der er en ganske markant forskel mellem de forskellige forskningsområder. Især humaniora skiller sig ud. Kun 30 pct. af artiklerne omhandlende humaniora er nyhedsartikler, mens hele 32 pct. er boganmeldelser. Denne kategori udgøres især af filosofi og idéhistorie. 10 pct. af humaniora-artiklerne er endvidere feature-artikler.

For de andre forskningsområder er andelen af nyhedsartikler på mellem 57 og 69 pct. af artiklerne, undtagen for artiklerne om generelle forsknings-spørgsmål, hvor tallet er 47 pct. af artiklerne.

Der er forholdsvis mange læserbreve og ledere om generelle forsknings-spørgsmål og meget få notitser om samfundsvidenskab og humaniora.

Aviser og artikeltyper

Er der forskel på aviserne med hensyn til hvilken type artikler, de bruger til at fremføre FoU i?

Tabel 22 viser fordelingen mellem aviser og artikeltyper - for artikler med forskning som hovedindhold.

Tabel 22: Artikeltype særskilt for aviser, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Nyhedsartikel	55	48	59	40	69	54
Kronik	4	3	2	1	2	3
Læserbrev	5	8	5	16	2	7
Leder	0	1	0	2	0	1
Notits	16	20	12	12	21	15
Feature	6	3	10	8	0	6
Boganmeldelse	10	13	11	17	5	11
Anmeldelse, andet	3	2	1	3	0	2
Andet	1	2	0	1	1	1
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	450	358	637	278	147	1870

Som det fremgår af tabellen er det især Aktuelt, der bringer en stor del af artiklerne om forskning i nyhedsartikler; hele 69 pct. af forskningsartiklerne i Aktuelt er nyhedsartikler. Information har i den anden ende af spektret kun 40 pct. af forskningsartiklerne, der er nyhedsartikler.

Markant er det også, at hele 16 pct. af forskningsartiklerne i Information er læserbreve, mens dette tal for de andre aviser er noget lavere, lavest for Aktuelt, hvor kun 2 pct. af forskningsomtalen findes i læserbreve. Information har ligeledes forholdsvis mange boganmeldelser med FoU indhold.

Det er kun Information og Politiken, der i nævneværdigt omfang anvender lederpladsen til forskningsrelevante emner.

Tallene for artikler med FoU som bi-indhold følger det samme mønster, dog er der igen en noget større andel nyhedsartikler, end det er tilfældet for artikler med FoU som hovedindhold.

Hvilke journalister skriver om FoU?

Det er kun muligt på baggrund af vores datagrundlag meget løst at konkludere noget omkring, hvor mange og hvilke journalister, der dækker forskning og udviklingsarbejde i aviserne.

Sammenlagt har vi registreret 453 skribenter/journalister på de forskellige aviser, der har skrevet artikler, hvor FoU er hovedindholdet i artiklen. Dette forholdsvis store antal røber også, at der er stor spredning med hensyn til, hvem der skriver artikler med FoU som hovedindhold. Det er ikke sådan, at nogle få journalister sidder på FoU stoffet. Langt de fleste journalister har kun skrevet en til to artikler med FoU som hovedindhold i undersøgelsesperioden.

Ser man først på fordelingen inden for de enkelte forskningsområder, kan tabel 23 illustrere forholdene her.

Tabel 23: Antallet af journalister inden for forskningsområde, fordelt efter køn

	Mænd	Kvinder	Total
Naturvidenskab	62	22	84
Teknisk videnskab	52	19	71
Sundhedsvidenskab	58	43	101
Jordbrugs - vet. videnskab	13	17	30
Samfundsvidenskab	107	48	155
Humaniora	117	72	189
Forskning	8	12	20

Som det fremgår af tabellen, er der inden for især humaniora og samfundsvidenskab mange forskellige journalister, mens artikler om jordbrugs- og veterinærvidenskab samt artikler om generelle forskningsspørgsmål skrives af meget få journalister. Disse tal hænger naturligvis i høj grad sammen med antallet af artikler inden for de enkelte forskningsområder.

Af tabellen kan det også ses, at der er markant forskel på kønsfordelingen mellem journalisterne inden for de forskellige områder. Inden for alle områder, undtagen jordbrugs- og veterinær videnskab og artikler om generelle forskningsspørgsmål, er der en dominans af mandlige journalister, udtalt især inden for naturvidenskab, teknisk videnskab og samfundsvidenskab. Inden for sundhedsvidenskab og humaniora er der en noget mere ligelig kønsfordeling mellem journalisterne.

Næste spørgsmål bliver, hvordan fordelingen af journalister ser ud mellem de forskellige aviser.

Tabel 24 viser fordelingen af journalister, der har skrevet artikler med FoU som hovedindhold.

Tabel 24: Antallet af journalister inden for aviserne, fordelt efter køn

	Jyllands-Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt
Mænd	80	64	96	44	24
Kvinder	33	28	51	20	13
Total antal	113	92	147	64	37

Tabellen viser, at Jyllands-Posten og Berlingske Tidende har flest journalister, der beskæftiger sig med FoU. Dette er ikke noget overraskende resultat, da det også er disse to aviser, der bringer de fleste artikler om FoU.

Det ses ydermere, at de mandlige journalister dominerer på alle aviserne. Forholdet mellem mandlige og kvindelige journalister er nogenlunde konstant inden for alle aviserne, dog med en tendens til at skævheden er større blandt Jyllands-Postens journalister, end det er tilfældet for de andre aviser.

Det skal bemærkes, at de to tabeller ikke giver det samme antal journalister, når man ligger total antal sammen. Grunden til dette er, at i tabel 23 er en lang række af journalisterne registreret for at have skrevet artikler inden for flere af forskningsområderne.

Hvilken type forskning og i hvilket regi?

Som tidligere nævnt dækker undersøgelsen al slags forskning og udviklingsarbejde, det vil sige både dansk og udenlandsk FoU; offentlig og privat FoU samt både forskning og udviklingsarbejde.

Her skal der først ses på, om det er dansk eller udenlandsk forskning, der hovedsageligt omtales i aviserne.

Tabel 25 viser sammenhængen mellem dansk/udenlandsk forskning og de enkelte forskningsområder for artikler med FoU som hovedindhold.

Tabel 25: Dansk/udenlandsk forskning særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Dansk	46	56	65	86	76	69	80	66
Udenlandsk	42	36	29	14	23	27	15	29
Dansk/udenlandsk	7	6	4	0	0	2	4	3
Ikke specificeret	5	2	2	0	1	2	1	2
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Tabellen viser, at dansk forskning er klart bedst repræsenteret i de danske aviser, men der er dog en ganske stor del udenlandsk forskning. 29 pct. af de artikler, der har FoU som hovedindhold udspringer af udenlandsk forskning, 66 pct. af artiklerne udspringer af dansk forskning. Samarbejde mellem dansk og udenlandsk forskning forekommer kun i 3 pct. af artiklerne, mens det i 2 pct. af artiklerne ikke har været muligt at afgøre, om der er tale om dansk eller udenlandsk forskning.

Meget markant er det, at artiklerne om naturvidenskab i meget høj grad udspringer af udenlandsk FoU. Hele 42 pct. af artiklerne er her med udenlandsk forskning og hele 7 pct. af artiklerne omhandler samarbejde mellem udenlandske og danske forskere.

Jordbrugs-og veterinærvidenskab er det mest 'dansk'-orienterede forskningsområde, mens teknisk videnskab er repræsenteret med forholdsvis megen udenlandsk forskning i de danske aviser.

Artiklerne om generelle forskningsspørgsmål er for langt størstedelens vedkommende fokuseret omkring dansk forskning og udviklingsarbejde, mens samfundsvidenskab og humaniora indtager en mellemposition, hvad angår forholdet mellem dansk og udenlandsk FoU i aviserne.

Tallene for artikler med FoU som bi-indhold er her meget samstemmende med tallene for artikler med FoU som hovedindhold, dog er der især omkring sundhedsvidenskab markant mere dansk forskning i disse artikler.

Der er ikke de store forskelle mellem aviserne på denne variabel. For alle aviser gælder det, at mellem 63 og 75 pct. af artiklerne med FoU som hovedindhold omhandler dansk forskning. Aktuelt bringer forholdsvis mest dansk forskning, mens Berlingske Tidende er den avis, der forholdsvis har mindst dansk forskning. De andre aviser ligger stabilt på mellem 65 og 68 pct. af artiklerne, der omhandler dansk forskning.

Et andet aspekt af spørgsmålet omkring dansk eller udenlandsk forskning er spørgsmålet om, hvorvidt internationale organisationer som EU, FN eller OECD inddrages i artikler om forskning. Svaret er her meget entydigt, at det gør de stort set ikke.

Selv om man ser på det samlede antal artikler, er det kun i ca. 2 pct. af artiklerne, at enten EU, FN eller OECD nævnes i forbindelse med forskning. For FNs vedkommende er det især inden for sundheds- og samfundsvidenskab, mens OECD især nævnes inden for samfundsvidenskab og humaniora. EU nævnes mere bredt i artikler inden for stort set alle forskningsområderne, undtagen humaniora.

Da antallet af artikler, der omhandler forskning fra EU, FN eller OECD er så lavt, vil der ikke her blive delt op på de forskellige aviser.

Offentlig eller privat FoU?

I dette afsnit skal det først undersøges, hvor stor den del af FoU der er medtaget i undersøgelsen, der er henholdsvis offentlig og privat.

Tabel 26 viser sammenhængen mellem de enkelte forskningsområder og regi, forstået som offentlig eller privat forskning. Tallene er for de artikler, der har FoU som hovedindhold.

Tabel 26: Offentlig/privat FoU særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Offentlig	64	39	77	79	73	62	60	66
Privat	8	34	7	4	15	5	9	11
Off./privat	3	14	3	7	1	1	8	4
Ikke specificeret	25	13	13	10	11	32	23	19
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Tabellen viser, at den offentlige forskning er den mest fremtrædende i aviserne - det på trods af, at det private ifølge forskningsstatistikken rent faktisk bruger flere penge på forskning end det offentlige. I 1995 var tallene henholdsvis 10.642 mio. kr. for erhvervslivets og 7.902 mio. kr. for den offentlige sektors vedkommende.

Det ses også, at det i næsten en femtedel af artiklerne ikke har været muligt at afgøre, om FoUen var offentlig eller privat. Især i læserbrevene kan det være umuligt at fastslå, om der er tale om offentlig eller privat forskning. Samarbejde mellem det offentlige og det private har kun været fremtrædende i omkring 4 pct. af artiklerne.

Mest markant for de enkelte forskningsområder er det, at 'kun' 39 pct. af artiklerne omhandlende teknisk videnskab omhandler FoU foretaget i offentlig regi. Her er hele 34 pct. af artiklerne omhandlende FoU i privat regi og hele 14 pct. af artiklerne omhandler samarbejde mellem det offentlige og det private omkring FoU.

Sundhedsvidenskab, jordbrugs- og veterinærvidenskab og samfundsvidenskab er som oftest repræsenteret ved offentlig forskning. I 73-79 pct. af artiklerne er der her tale om offentlig forskning.

For naturvidenskab, humaniora og artikler om generelle forskningsspørgsmål har det ofte været svært at afgøre, om der er tale om offentlig eller privat forskning.

Tallene for de artikler, der har FoU som bi-indhold er nogenlunde identiske med tallene i tabel 26, dog er kategorien for samarbejde mellem det offentlige og det private her noget mindre brugt.

Der er ikke store forskelle mellem aviserne på denne variabel. Tallene for aviserne svinger mellem 64 og 71 pct. af artiklerne i de enkelte aviser, der omhandler offentlig forskning. Højest for Aktuelt og lavest for Berlingske Tidende.

Jyllands-Posten, Berlingske Tidende og Aktuelt har omkring 12 pct. af deres artikler, der omhandler privat forskning, mens dette tal for de andre aviser ligger på omkring 8 pct. De højere tal for privat forskning i Jyllands-Posten og Berlingske Tidende skal nok forklares med deres store erhvervstillæg og deraf følgende artikler om privat teknisk videnskabelig forskning. Overraskende er det imidlertid, at Aktuelt har et så forholdsvis højt antal artikler omhandlende privat forskning.

Forskning eller udviklingsarbejde?

Som det er fremgået af præsentationen gennem denne publikation, er det forskning snarere end udviklingsarbejde, der er fremherskende i avisernes artikler.

Tabel 27 viser sammenhængen mellem forskningsområde og forskning/udviklingsarbejde. Igen viser tabellen kun tallene for artikler med FoU som hovedindhold.

Tabel 27: Forskning eller udviklingsarbejde særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Grundforskning	4	1	1	0	0	1	1	1
Forskning	88	40	95	87	100	99	93	91
Udviklingsarbejde	3	41	2	6	0	0	1	5
Forskning og udviklingsarbejde	5	18	2	7	0	0	5	3
Total pct.	100	99	99	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Som det meget tydeligt fremgår af tabellen er forskning hyppigere end udviklingsarbejde repræsenteret i avisartiklerne. Hele 91 pct. af artiklerne omhandler forskning, mens kun 5 pct. af artiklerne omhandler udviklingsarbejde. I 3 pct. af artiklerne nævnes både forskning og udviklingsarbejde.

Det er ydermere interessant, at der kun i 1 pct. af artiklerne nævnes grundforskning.⁴

Ser man på forskelle mellem de enkelte forskningsområder, bliver det meget hurtigt klart, at det kun er inden for teknisk videnskab, at udviklingsarbejde er repræsenteret med en vis vægt. 41 pct. af artiklerne om teknisk videnskab beskæftiger sig med udviklingsarbejde, mens 40 pct. af artiklerne beskæftiger sig med forskning. I 18 pct. af artiklerne er der tale om både forskning og udviklingsarbejde. Inden for jordbrugs- og veterinærvidenskab er der ligeledes et vist udviklingsarbejde, der er repræsenteret i artiklerne.

⁴ Det er det manifeste indhold i artiklerne, der er kodet efter. Det vil sige, at der kun er kodet udviklingsarbejde eller grundforskning, hvis det direkte er nævnt i artiklerne. Dette giver nok en skævhed over mod forskningskategorien, da denne er blevet brugt, hvis andet ikke har været tydeligt i artiklen.

Blandt alle øvrige forskningsområder er forskning klart den dominerende kategori. Således er 100 pct. af artiklerne inden for samfundsvidenskab kodet som forskning.

Grundforskning optræder i aviserne kun for alvor inden for naturvidenskab, hvor 4 pct. af artiklerne omtaler grundforskning.

Tallene for artikler med FoU som bi-indhold udviser nogenlunde samme mønster som for artikler med FoU som hovedindhold. Dog er næsten alle artikler nu presset sammen i forskningskategorien, igen med teknisk videnskab som en markant undtagelse. 'Grundforskning' og 'både forskning og udviklingsarbejde' optræder stort set ikke som kategorier.

Forskellene mellem aviserne er meget små. Mest markant er det, at Information har langt færre artikler om udviklingsarbejde end de andre aviser. Kun omkring 1 pct. af artiklerne i Information omhandler udviklingsarbejde, mens dette tal for de andre aviser svinger mellem 4 og 6 pct. af artiklerne. Hvad angår grundforskning ligger Politiken og Information med omkring 2 pct. af deres artikler lidt højere end de andre aviser, der enten ligger på 0 eller 1 pct. af artiklerne omhandlende grundforskning. Vi er imidlertid her nede på så lille et antal artikler, at det er meget usikkert at sige noget præcist. Ydermere er disse tal meget følsomme over for forskelle i artikeltype og forskningsområde.

FoU fra hvilke institutioner?

I hvilket regi foregår den forskning, der kommer i aviserne?

Tabel 28 viser sammenhængen mellem forskningsområderne og regi, forstået som institutioner.

Tabel 28: Regi særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Højere læreanstalter	35	25	14	37	40	42	45	33
Øvrige videregående udd.inst	0	0	0	1	1	1	0	1
Sygehus/sundheds-væsen	1	2	60	11	0	2	0	13
Biblioteker/arkiver	0	0	0	0	0	1	0	1
Museer	2	1	0	0	0	10	0	3
Landbrugsområdet	3	0	0	24	0	0	0	2
Øvrig off. inst.	8	5	1	7	18	2	0	6
Private ikke erhvervsdrivende	0	0	1	0	3	0	0	1
Teknologiske serviceinst.	0	4	0	0	0	0	0	0
Sektorforskningsinst.	2	2	1	2	1	0	6	1
Det private erhv.liv	6	39	5	3	9	1	8	8
Andet	9	6	4	6	15	7	5	8
Ikke specificeret	34	16	14	9	13	34	36	23
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Som det fremgår af tabellen er regiet for den forskning, der bringes i aviserne, i 33 pct. af tilfældene de højere læreanstalter. Næsteften kommer sygehusene/sundhedsvæsenet; 13 pct. af artiklerne omhandlende forskning er fra denne kategori. Markant er det ligeledes, at det i hele 23 pct. af artiklerne har været umuligt, at fastslå i hvilket regi den FoU, der er blevet omtalt, har fundet sted.

Det private erhvervsliv står som regi for 8 pct. af artiklerne, mens dette gør sig gældende for øvrige offentlige institutioner i 6 pct. af artiklerne. Sektorforskningsinstitutionernes forskning og udviklingsarbejde er kun udgangspunkt for 1 pct. af artiklerne, mens museernes forskning og udviklingsarbejde er udgangspunkt for 3 pct. af artiklerne.

Ser man på forskellene mellem de forskellige forskningsområder er det især sundhedsvidenskab og teknisk videnskab, der skiller sig ud ved at have et markant lavere antal artikler i kategorien 'højere læreanstalter' end de andre forskningsområder. Forklaringen er her den, at meget af den sundhedsvidenskabelige FoU foregår på sygehusene eller i sundhedssektoren, mens en stor del af den teknisk-videnskabelige FoU foregår i det private erhvervsliv. Lidet overraskende er det ligeledes, at en stor del af den jordbrugs- og veterinærvidenskabelige forskning foregår i landbrugsregi.

En stor del af den samfundsvidenskabelige forskning, der optræder i aviserne, kommer fra offentlige institutioner udover de ovenfor nævnte.

Det er især humanistisk og naturvidenskabelig forskning, der oftest ikke har en klar angivelse af regi. Det samme gælder for kategorien 'forskning, generelt'.

Tallene for de artikler, der har FoU som bi-indhold viser et tilsvarende mønster som det der fremtræder i tabel 28. De eneste markante forskelle er, at hele 44 pct. af artiklerne her ligger i kategorien 'højere læreanstalter', og at det kun i 19 pct. af artiklerne har været umuligt at fastslå, hvilket regi forskningen er foregået i.

Der er således en ganske klar tendens til, at journalisterne, når de indhenter udtalelser fra forskere, søger efter forskere fra de højere læreanstalter.

Forskningsinstitutioner og aviser

Er der forskelle mellem aviserne i forhold til regiet for den forskning de bringer i deres artikler med FoU som hovedindhold?

Tabel 29 viser sammenhængen mellem avis og regi.

Tabel 29: Regi særskilt for aviser, artikler med FoU som hovedindhold, pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Højere læreanstalter	32	29	37	40	20	33
Øvrig videregående udd.inst	1	1	0	0	2	1
Sygehus/sundhedsvæsen	16	17	10	7	20	13
Biblioteker/arkiver	1	0	0	0	0	1
Museer	5	3	3	1	2	3
Landbrugsområdet	2	2	2	1	1	2
Øvrig off. inst.	6	6	5	6	12	6
Private ikke erhvervs. drv.	1	0	1	2	0	1
Teknologiske serviceinst.	1	0	1	0	0	0
Sektorforskningsinst.	1	0	2	2	0	1
Det private erhv.liv	8	7	10	4	10	8
Andet	6	8	8	9	14	8
Ikke specificeret	20	27	21	28	19	23
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	450	358	637	278	147	1870

Tabellen viser, at det især er Aktuelt og Information, der skiller sig ud. Aktuelt har blot 20 pct. af deres artikler, der omhandler forskning fra de højere læreanstalter - Information er her i den anden ende af spektret, hele 40 pct. af deres artikler omhandler forskning, der udspringer fra de højere læreanstalter. 37 pct. af artiklerne i Berlingske Tidende har ligeledes deres udspring i FoU fra højere læreanstalter.

Aktuelt har en forholdsvis stor del artikler, der har udgangspunkt i FoU fra 'øvrige offentlige institutioner'. Dette hænger ganske givet sammen med, at en stor del af deres artikler er samfundsvidenskabelige artikler. Samfundsvidenskab er netop et område, der forskes i på mange af de institutioner, der i denne undersøgelse er placeret under kategorien 'øvrige offentlige institutioner'.

Information skiller sig ligeledes ud ved at have relativt få artikler med FoU fra det private erhvervsliv.

Forskningens geografiske placering

Ser man på forskningsstatistikken er det ganske klart, at langt det meste forskning og udviklingsarbejde foregår i hovedstadsregionen. Denne skævhed er endnu mere udtalt, når man kun ser på offentlig forskning. Langt de fleste 'højere' forsknings- og uddannelsesinstitutioner er placeret i København. Dette forhold er også afspejlet i avisernes dækning af FoU.

Tabel 30 viser den geografiske fordeling af den FoU, der bringes i avisernes artikler. Kun artikler omhandlende dansk forskning er medtaget her.

Tabel 30: Geografisk placering særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Hovedstadsregionen	15	11	20	9	15	18	4	16
Århus	8	6	8	4	12	12	11	10
Ringkøbing, Viborg	2	3	2	9	0	0	0	1
Sønderjylland, Ribe, Vejle	0	3	2	0	2	0	0	2
Fyn	6	6	6	2	4	8	2	5
Nordjylland	0	4	1	0	6	1	0	2
Vestsjælland, Storstrøm og Bornholm	1	0	0	4	0	0	0	0
Ørestadsregionen	0	2	1	2	0	0	3	1
Uspecificeret dansk	68	65	60	70	61	61	80	63
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	141	92	247	53	302	332	56	1223

Tabellen bekræfter, at størstedelen af den danske forskning, det har været muligt at placere geografisk, er fra hovedstadsområdet. Mest markant er det imidlertid, at det i en stor del af artiklerne ikke er fremgået eksplicit, hvor forskningen er placeret geografisk.

Inden for samfundsvidenskab ligger hovedstadsregionen og Århus ganske tæt på hinanden, mens der inden for de andre forskningsområder er noget større forskel mellem de to områder. Ved artikler om generelle forsknings-spørgsmål er Århus bedre repræsenteret end hovedstadsregionen.

Den eneste nævneværdige forskel, der er mellem aviserne, er, at Jyllands-Posten ca. dobbelt så ofte som de fire andre aviser bringer FoU fra Århus-området. 14 pct. af artiklerne i Jyllands-Posten omhandler FoU fra Århus, mod 7-9 pct. af artiklerne i de andre aviser.

Stillingtagen, forventninger og tidsperspektiv

Hvordan er 'tonen' i omtalen af de forskellige forskningsområder?

Tablet 31 viser i hvor høj grad de enkelte forskningsområder får en positiv eller en negativ omtale.

Tablet 31: Stillingtagen særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Positiv	35	52	30	26	13	33	16	29
Negativ	7	4	5	6	7	6	20	7
Positiv samt negativ	22	11	9	12	10	17	24	14
Neutral	36	33	56	56	70	44	40	50
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Tabletten viser, at den positive omtale over en bred kam er mere fremtrædende end den negative. I 29 pct. af artiklerne er der en direkte positiv omtale af forskning og udviklingsarbejde. I 7 pct. af artiklerne er der en negativ omtale, mens der i 14 pct. af artiklerne er såvel positiv som negativ omtale. 50 pct. af artiklerne omtaler forskning og udviklingsarbejde neutralt.

Der er ganske store forskelle mellem de forskellige forskningsområder. Teknisk videnskab omtales i alt overvejende grad positivt, mens artiklerne og generelle forskningsspørgsmål oftere har en negativ end en positiv klang.

Naturvidenskabelig forskning omtales oftere end de andre forskningsområder såvel positivt som negativt. Humaniora omtales ligeledes ofte i artikler, hvor der både udtrykkes negative og positive tilkendegivelser angående FoU.

Markant er det ligeledes, at hele 70 pct. af artiklerne omhandlende samfundsvidenskabelig forskning har en neutral tone angående FoU. Ingen af de andre forskningsområder har tilnærmelsesvis samme antal artikler med en neutral tone.

Ovenstående er den direkte stillingtagen til den aktuelle FoU analyseret, men hvordan er den fremtidige forventning til forskningen?

Tabel 32 viser forventningen til FoU fordelt på de enkelte forskningsområder.

Tabel 32: Forventning særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Positiv	27	52	28	26	7	11	21	21
Negativ	3	1	2	3	1	1	7	2
Positiv samt negativ	11	4	4	2	1	3	7	4
Neutral	59	43	66	69	91	85	65	73
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Som det fremgår af tabellen er forventningerne til forskning ofte ikke fremtrædende i artiklerne. I hele 73 pct. af artiklerne bliver der ikke udtrykt forventninger til forskningen. Når der dog bliver udtrykt forventninger til FoU er det i høj grad positive forventninger, der udtrykkes. Kun i 2 pct. af artiklerne udtrykkes der direkte negative forventninger til FoU.

Igen er det især teknisk videnskab, der er omgærdet med positive forventninger, mens især naturvidenskab er genstand for både positive og negative forventninger.

I hele 91 pct. af artiklerne omkring samfundsvidenskab er der ikke udtrykt nogen forventninger til FoU. Det samme gør sig gældende for 85 pct. af artiklerne om humaniora.

Tallene for artiklerne med FoU som bi-indhold viser, at langt flere artikler her er i 'neutral'-kategorien - ellers er mønsteret det samme som for artikler med FoU som hovedindhold, både hvad angår direkte stillingtagen og hvad angår forventninger til FoU.

Aviser og stillingtagen, samt forventninger

Er der nogen forskel mellem aviserne i forhold til deres stillingtagen til forskning og udviklingsarbejde?

Tabel 33 viser sammenhængen mellem aviserne og stillingtagen til FoU.

Tabel 33: Stillingtagen særsomt for aviser, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Jyllands- Posten	Politiken	Berlingske Tidende	Information	Aktuelt	Total
Positiv	28	23	39	25	9	29
Negativ	6	5	5	13	9	7
Positiv samt negativ	13	14	14	24	5	14
Neutral	53	58	42	38	77	50
Total pct.	100	100	100	100	100	100
Total antal	450	358	637	278	147	1870

Tabellen viser, at der er ganske store forskelle i de enkelte avisers stillingtagen til FoU. Berlingske Tidende udtrykker i hele 39 pct. af artiklerne en positiv stillingtagen til FoU, mens dette tal for Aktuelt kun er 9 pct. af artiklerne. Information udviser den største kritik af FoU; 13 pct. af deres artikler med FoU som hovedindhold indeholder en eller anden form for negativ stillingtagen til FoU, 24 pct. af deres artikler er både positive og negative i forhold til FoU.

Aktuelt udtrykker i hele 77 pct. af deres artikler ingen stillingtagen til den FoU de behandler i artiklerne, dvs. mindre stillingtagen, end det er tilfældet for de andre aviser.

Tallene for forventninger til FoU viser, at især Jyllands-Posten og Berlingske Tidende har store positive forventninger til FoU, mellem 23 og 30 pct. af deres artikler udtrykker således positive forventninger til FoU. Tallene for de tre andre aviser ligger her på mellem 7 og 13 pct. af artiklerne, lavest for Aktuelt.

Med hensyn til negative forventninger til FoU ligger Information igen højest med 5 pct. af artiklerne, der udtrykker negative forventninger til FoU. Tallene for de andre aviser er her på mellem 0 og 3 pct. af artiklerne.

En noget større del af artiklerne i alle aviser er neutrale over for forventninger til FoU end det var tilfældet i forbindelse med stillingtagen til FoU. Tallene ligger på mellem 62 og 85 pct. af artiklerne, der ikke har specificeret hverken positive eller negative forventninger i forhold til FoU.

Ny eller gammel forskning, samt tidsperspektiv

Inden der ses på, hvilket tidsperspektiv, der anvendes ved omtalen af forskning og udviklingsarbejde, er det relevant at se på, om det kun er ny forskning, der bringes i aviserne, eller om der også gives spalteplass til gamle forskningsresultater.

Tabel 34 viser sammenhængen mellem de forskellige forskningsområder og spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om ny eller gammel forskning.

Tabel 34: Ny/gammel FoU særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold; pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Ny	73	85	80	73	73	68	54	73
Gammel	2	1	1	1	1	2	0	2
Ny, samt gammel	13	9	9	7	7	15	1	10
Ikke specificeret	12	5	10	19	19	15	45	15
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Tabellen gør det klart, at langt det meste FoU, der bliver bragt i aviserne er ny FoU. Kun i omkring 2 pct. af artiklerne er der tale om udelukkende gammel forskning, mens der i 10 pct. af artiklerne er tale om en kombination af ny og gammel forskning.

Ser man på forskelle mellem de forskellige forskningsområder, er det især inden for teknisk videnskab og sundhedsvidenskab, at den bragte forskning er ny. Humaniora og naturvidenskab har en forholdsvis stor andel artikler, hvor der også indgår ældre forskning, mens det for forskningspolitiske artikler generelt er svært at bedømme om der er tale om ny eller gammel forskning.

Der er ikke nævneværdige forskelle mellem aviserne her; bortset fra en lille tendens til, at Aktuelt især bringer ny forskning, mens Information, Berlingske Tidende og Politiken lidt oftere end de andre aviser også inkluderer ældre forskning i deres artikler.

Hvilket tidsperspektiv bliver der i forlængelse af ovenstående tabel brugt ved omtalen af FoU i aviserne?

Tabel 35 illustrerer dette.

Tabel 35: Tidsperspektiv særskilt for forskningsområde, artikler m. FoU som hovedindhold, pct.

	Naturvidenskab	Teknisk videnskab	Sundhedsvidenskab	Jord.-vet.videnskab	Samfundsvidenskab	Humaniora	Forskning	Total
Fortid	1	0	1	2	0	1	1	1
Her og Nu	60	52	66	58	86	81	59	71
Nære fremtid	0	0	1	3	0	1	0	0
På længere sigt	0	0	0	0	0	0	0	0
Fortid/her og nu	7	5	4	3	4	7	3	5
Her og nu + nære fremtid	23	33	21	26	6	8	22	17
Her og nu + på længere sigt	9	10	7	8	4	2	15	6
Total pct.	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	299	170	365	70	405	483	78	1870

Som det fremgår af tabellen er tidsperspektivet i omtalen af artiklerne som regel et 'her og nu' perspektiv. Men også 'her og nu + nære fremtid' er ganske ofte forekommende.

Artikler med samfundsvidenskab og humaniora anvender som oftest et 'her og nu' perspektiv. Dette er tilfældet i henholdsvis 81 og 86 pct. af artiklerne.

Artikler med naturvidenskab, teknisk videnskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab har en mere fremtidsrettet omtale og det samme gælder forskningspolitiske artikler. Det er vel forventeligt, at omtalen af disse områder er mere fremadrettet, da det typisk er disse områder, der forbindes med økonomisk vækst og nye muligheder for landet.

Især Information, Jyllands-Posten og Aktuelt har et 'her og nu' perspektiv på omtalen i deres forskningsartikler. På samme måde er det især Berlingske Tidende, der har et længere perspektiv på omtalen i deres forskningsartikler, men også Information og Politiken har et sådant længere perspektiv på omtalen i mange af deres forskningsartikler.

Forskningspolitiske spørgsmål

Det er igennem undersøgelsen blevet undersøgt i hvilket omfang forskningspolitiske spørgsmål er blevet nævnt. Der er blevet undersøgt for en lang række forskningspolitiske emner - har de optrådt i artiklerne og hvordan har omtalen været? Nedenfor vil hver enkelt af områderne blive behandlet kort.

Først er der spørgsmålet om *forskningsaktivitet*. Det er nævnt i 4 pct. af samtlige artikler. Der er en nogenlunde ligelig fordeling mellem positiv og negativ omtale af forskningsaktiviteten. Kun i 0,3 pct. af artiklerne omhandlende forskningsaktivitet er der ikke taget stilling til forskningsaktiviteten.

Samfundsvidenskab og humaniora er de to områder, hvor forskningsaktiviteten sjældnest nævnes, mens forskningsaktiviteten nævnes i hele 11 pct. af artiklerne om forskningspolitiske spørgsmål. For de andre områder bliver det nævnt i mellem 2 og 5 pct. af artiklerne.

Især i de forskningspolitiske artikler bliver forskningsaktiviteten behandlet negativt, altså bliver det kritiseret, at der er for lidt forskning og udviklingsarbejde.

Berlingske Tidende er den avis, der oftest nævner forskningsaktiviteten i deres artikler, i alt i over 7 pct. af deres artikler. Det er samtidig den avis, der oftest nævner det i positive vendinger. Mellem de andre aviser er forskellene minimale.

Næste område, der er blevet behandlet er det vi har valgt at kalde *human resourcer*, altså spørgsmålet om ansatte i forskningen. Generelt kan det siges, at dette emne er utroligt lidt berørt i artiklerne. Sammenlagt drejer det sig kun om 26 artikler, hvor emnet er blevet berørt. Der er ikke nævneværdige forskelle mellem hverken forskningsområde eller aviser på de meget få artikler; det eneste der kan nævnes er et lidt større antal artikler i kategorien 'forskning generelt', samt en vægt af negative tilkendegivelser i artiklerne i denne kategori.

Efter humane ressourcer har vi set på om der er nævnt noget om de *økonomiske ressourcer* i forskningen. Det er igen især inden for kategorien 'forskning generelt', at dette område nævnes. 22 pct. af artiklerne i denne kategori nævner økonomiske ressourcer i forbindelse med forskning og udviklingsarbejde. Det eneste andet forskningsområde, hvor de økonomiske ressourcer nævnes i større målestok er inden for teknisk videnskab, her indeholder 9 pct. af artiklerne referencer til de økonomiske ressourcer i forbindelse med forskning og udviklingsarbejde. Begge steder gælder det, at området som regel er

omtalt negativt i den forstand, at der klages over for få penge til forskning og udviklingsarbejde. Dette gælder også for de fleste af de andre forskningsområder, hvor problemet dog nævnes i begrænset omfang.

Der er ikke nævneværdige forskelle mellem de enkelte aviser på dette område.

Næste punkt er *administration af forskning og udviklingsarbejde*. Da det imidlertid kun er nævnt i sammenlagt 7 artikler, vil det ikke blive behandlet nærmere her.

Vejen fra *forskning til praktisk anvendelse* nævnes i lidt over 2 pct. af samtlige artikler. Det nævnes især inden for kategorierne 'forskning generelt', 'naturvidenskab', 'teknisk videnskab', 'sundhedsvidenskab' og 'jordbrugs- og veterinær videnskab' mens det stort set ikke nævnes inden for samfundsvidenskab og humaniora. Inden for langt de fleste områder nævnes dette spørgsmål i positive vendinger, mens det inden for kategorien 'forskning generelt' oftest nævnes i negative vendinger.

Det er især Berlingske Tidende og Politiken, der har emnet med i deres artikler; de nævner det i 3-4 pct. af deres artikler, mens dette tal for de andre aviser kun er på omkring 1 pct.

Tværvideenskabelig forskning er ikke nævnt i mange artikler. Kun omkring 1 pct. af artiklerne nævner dette. Der er ikke for alvor forskelle mellem de enkelte forskningsområder og de enkelte aviser.

Et emne, der har været meget fremme i den forskningspolitiske debat i den sidste tid er spørgsmålet om kvinder og forskning. *Kønsspørgsmål* nævnes i lidt over 1 pct. af samtlige artikler. Det er især i den type artikler, der er kategoriseret under 'forskning generelt', at dette spørgsmål fremhæves, men også inden for samfundsvidenskab og humaniora optræder emnet. Når emnet optræder er det som regel med den vinkel, at der er for få kvinder i forskningen, men i enkelte artikler gives der udtryk for, at der er for mange kvinder, og i enkelte andre artikler gives der udtryk for, at kønsfordelingen er OK.

Det er især Information, der har taget kønsspørgsmålet op i deres artikler. I 4 pct. af forskningsartiklerne i Information er dette emne således nævnt. For de andre aviser er dette tal omkring 1 pct.; højest for Berlingske Tidende og lavest for Aktuelt.

Forskermobilitet er et andet emne, der har været fremtrædende i den forskningspolitiske debat. I avisartiklerne nævnes det imidlertid kun i omkring 1 pct. af alle artikler. Hovedparten af disse artikler omhandler mobilitet mellem offentlig og privat forskning, eller international mobilitet. Det er især Berlingske Tidende, der har beskæftiget sig med forskermobilitet i deres forskningsartikler, men stadig drejer det sig kun om godt og vel 1 pct. af deres forskningsartikler. Der er en nogenlunde ligelig fordeling mellem positiv og negativ omtale af mobilitetsspørgsmål.

Forskerrekruttering er nævnt i omkring 1 pct. af artiklerne. Der er ikke forskelle mellem de enkelte forskningsområder. Det er især Information og Berlingske Tidende, der nævner emnet, men antallet af artikler er her så lille, at det er svært at komme med sikre konklusioner. De steder, hvor emnet er omtalt, er det i altovervejende negative vendinger i den forstand, at forskerrekutteringen er for dårlig. Dette gælder for alle forskningsområder.

Sammenhængen mellem *forskning og undervisning* nævnes i under 1 pct. af artiklerne. Der er igen ikke store forskelle mellem de enkelte forskningsområder, men det er især Berlingske Tidende, der tager emnet op, og igen er det som regel i negative vendinger, emnet bliver behandlet.

Som det er fremgået af ovenstående er de forskningspolitiske emner taget op i meget få artikler. Det er især emnerne forskningsaktivitet og økonomiske ressourcer, der er genstand for omtale, når der endelig er nævnt forskningspolitiske problemstillinger.

Generelt gælder det derudover, at emnerne ofte er taget op med et negativt sigte. For stort set alle områder gælder det, at der er en negativ klang i behandlingen af de enkelte emner. Undtagelsen er her artiklerne om forskningsaktiviteten, hvor der er nogenlunde lige mange positive og negative tilkendegivelser.

Konklusion

Igennem denne rapport er det nu blevet beskrevet, hvordan FoU er blevet behandlet i de fem store danske morgenaviser i en periode på tre måneder fra 1. april 1997 til 1. juli 1997.

Undersøgelsen har vist, at det især er samfundsvidenskabelig forskning, der dominerer aviserne, hvis man ser på samtlige artikler. Dernæst er også humanistisk og sundhedsvidenskabelig forskning ofte repræsenteret i avisernes artikler.

Ser man kun på de artikler, hvor forskning og udviklingsarbejde udgør hovedindholdet i artiklen viser det sig, at humaniora er det forskningsområde, der er mest omtalt i aviserne. Samfundsvidenskab og sundhedsvidenskab kommer herefter.

Grunden til samfundsvidenskabs fremtrædende position er i høj grad det store antal kommentarer der i aviserne er fra samfundsvidenskabelige forskere. Sundhedsvidenskab interesserer i høj grad danskerne, hvilket passer fint med, at det også er et stort område i aviserne. Humanioras fremtrædende placering i avisernes artikler er overraskende, set i lyset af, at danskerne ifølge rapporten "Folk og forskning: Danskernes opfattelse af forskning" er meget lidt interesserede i og ved ganske lidt om humaniora.

Retsvidenskab og statskundskab er de to enkeltområder, der er mest fremtrædende i aviserne, når man ser på samtlige artikler. Ser man imidlertid kun på artikler med FoU som hovedindhold vender billedet, således at det mest omtalte forskningsområde nu er klinisk lægevidenskab tæt forfulgt af genforskning.

Berlingske Tidende viser sig at være den avis, der samlet set har flest artikler om forskning og udviklingsarbejde. Jyllands-Posten og Politiken kommer herefter, mens Information og Aktuelt er de aviser, der har færrest artikler om forskning og udviklingsarbejde. Dette hænger naturligvis i høj grad sammen med avisernes samlede antal spaltmillimeter.

Alle aviser, undtagen Aktuelt, har mellem 53 og 58 pct. af deres artikler, hvor forskning og udviklingsarbejde er hovedindhold i artiklerne, for Aktuelts vedkommende er dette tal kun 40 pct. af artiklerne.

Ser man på forskellen mellem de enkelte aviser i forhold til, hvilke forskningsområder de især fokuserer på, viser det sig, at Aktuelt især beskæftiger sig med samfundsvidenskabelig forskning, således indeholder over 50 pct. af forskningsartiklerne i Aktuelt samfundsvidenskabelig forskning.

Berlingske Tidende og Jyllands-Posten har relativt mange artikler om teknisk videnskab, mens Information har relativt flest artikler om generelle forsknings spørgsmål. Politiken fokuserer relativt meget på sundhedsvidenskab.

Præsentation af et forskningsresultat viste sig at være den altdågende form for kommunikation i forbindelse med forskningsartiklerne. Der var kun i et begrænset antal tilfælde tale om, at forskningen blev brugt som led i en argumentation eller som direkte opfordring til handling.

For artikler med FoU som bi-indhold er det som regel journalisterne selv, der tager initiativ til at forskningen kommer i aviserne, mens det for de artikler, der har FoU som hovedindhold som regel er en bog eller en rapport, der gør, at forskningen kommer i aviserne. Det er især samfundsvidenskabelig og humanistisk forskning, der tager udgangspunkt i en bog eller en rapport. For mange af de andre forskningsområder er det ofte forskningsprojekter eller journalistens initiativ, der er afgørende for at FoU kommer i aviserne.

På samme måde er det oftest en bog, en rapport eller et konkret projekt, der henvises til i artiklerne om FoU, men der er også ofte henvist til andre artikler.

I over halvdelen af artiklerne er der ingen udtalelser fra FoU-personer. I 32 pct. af artiklerne med FoU som hovedindhold er der kommentarer fra én forsker. Det er således det helt typiske, at der enten ingen udtalelser er eller kun en enkelt udtalelse. Det er især de sundhedsvidenskabelige forskningsartikler, der indeholder interviews, mens artiklerne om humaniora oftest er uden udtalelser fra forskere.

Når der er udtalelser er det som regel fra professorer, lektorer eller fra 'fagspecifikke' forskere inden for de enkelte forskningsområder. I 12 pct. af tilfældene er det professorer, der udtaler sig.

På samme måde er det oftest professorer, der refereres til i artiklerne, når man ser bort fra kategorierne 'forsker, fagspecifik' og 'forsker, generelt'.

Kønsfordelingen blandt de forskere, der har udtalt sig til aviserne er ganske skæv. Således er der hvedet fire gange så mange mænd som kvinder, der

udtaler sig om FoU. Kvinderne har især udtalt sig inden for sundhedsvidenskab og jordbrugs-og veterinærvidenskab.

Undersøgelsen viser endvidere, at forskningsartiklerne som regel bringes i avisernes 1. sektioner. Dernæst kommer computer/forskningssektionerne og erhvervssektionerne som de næstmest brugte sektioner til at gengive forskningsartikler i.

I 20 pct. af artiklerne med FoU som hovedindhold optræder ordet forskning eller ordet udviklingsarbejde enten i overskriften eller i underoverskriften, og i 2 pct. af artiklerne optræder ordene begge steder.

I 54 pct. af artiklerne er det i nyhedsartikler, at FoUen optræder (for artikler med FoU som hovedindhold). Notitser og boganmeldelser er også typiske artikeltyper i fremføringen af FoU. Humaniora skiller sig ud fra de andre forskningsområder, idet hele 32 pct. af artiklerne med FoU her er boganmeldelser; for de andre forskningsområder er dette tal på mellem 0 og 8 pct.

Undersøgelsen viste, at der er ganske stor spredning i forhold til hvilke journalister, der skriver om FoU i aviserne. Det viser sig endvidere, at der inden for de fleste forskningsområder og aviser er langt flere mandlige end kvindelige journalister, der skriver om FoU.

Det er ydermere klart, at det især er dansk forskning, der bringes i aviserne. 66 pct. af artiklerne med FoU som hovedindhold er således om dansk forskning, mens 29 pct. af artiklerne omhandler udenlandsk forskning. Markant er det, at især artiklerne om naturvidenskab i høj grad omhandler udenlandsk forskning, mens jordbrugs- og veterinærvidenskab er det mest 'dansk orienterede' forskningsområde. Forskning fra EU, FN og OECD omtales i meget ringe grad i de danske aviser.

Det er især offentlig forskning, der bringes i aviserne. Således er 66 pct. af den omtalte forskning offentlig, mens kun 11 pct. er privat. Det er især forskning og ikke i så høj grad udviklingsarbejde, der fokuseres på. 91 pct. af artiklerne er rubriceret som forskning, mens kun 5 pct. af artiklerne er rubriceret som udviklingsarbejde.

De højere læreanstalter står for 33 pct. af den FoU, der bringes i de artikler, der har FoU som hovedindhold, mens 13 pct. af artiklerne omhandler FoU fra sygehusene/sundhedsvæsenet. Det private erhvervsliv står kun som forskningsregi i 8 pct. af artiklerne.

Geografisk er det især hovedstadsområdet og Århus, der træder frem i avisernes forskningsartikler.

Den positive omtale er over en bred kam mere fremtrædende end den negative. Således er der i 29 pct. af artiklerne med FoU som hovedindhold en positiv tone ved omtalen af FoU, mens der kun i 7 pct. af artiklerne er en negativ tone. I halvdelen af artiklerne er tonen noteret som neutral. Teknisk videnskab omtales oftest i positive toner, mens artiklerne om generelle forskningspolitiske spørgsmål oftest har en negativ tone. Berlingske Tidende er oftest positivt indstillet over for forskningen, mens Information udtrykker den største grad af kritik over for forskning og udviklingsarbejde.

Det er som hovedregel ny forskning, der optræder i avisernes artikler. Hele 73 pct. af artiklerne omhandler kun ny FoU.

Endelig viste undersøgelsen, at det kun er i 1-2 pct. af samtlige artikler, at egentlige forskningspolitiske spørgsmål optræder.

Med denne rapport har Analyseinstitut for Forskning publiceret første rapport om mediernes behandling af forskning og udviklingsarbejde.

En af de mest overraskende ting ved undersøgelsen har været den fremtrædende placering humaniora og samfundsvidenskab har i aviserne, når det drejer sig om omtale af FoU. Set i lyset af Analyseinstitut for Forsknings første rapport "Folk og forskning: Danskernes opfattelse af forskning" er det ganske overraskende, da denne rapport netop viste, at samfundsvidenskab og humaniora er de to forskningsområder danskerne har den laveste interesse for og viden om.

Dette rejser naturligt spørgsmålet om avisernes påvirkning af danskerne gennem deres formidling af et givent stofområde. Dette spørgsmål er netop genstanden for instituttets næste publikation "Folk og forskning: Danskernes kilder til viden om forskning".

Som det er fremgået af rapporten er der en del spørgsmål, der nu er blevet besvaret, men der er også en masse spørgsmål, der først nu er blevet rejst. Denne rapport har været meget beskrivende. Men hvorfor er forholdene som de er, og hvilke konsekvenser har det? Hvordan ser det ud for TV og radio-medierne?

Analyseinstitut for Forskning håber senere at få mulighed for at tage fat på en lang række af disse spændende spørgsmål.

Metodiske overvejelser

Undersøgelsen er foretaget som en indholdsanalyse af de fem store morgenaviser i Danmark: Jyllands-Posten, Politiken, Berlingske Tidende, Information og Aktuelt. Regionale tillæg til aviserne er ikke taget med, da det skal sikres, at de aviser, der er medtaget, er ensartet i hele landet.

Det er stort set lykkedes at få samtlige udgivne aviser i perioden med. Der er dog enkelte undtagelser; således var det ikke muligt at få fat i følgende aviser:

Jyllands-Posten:	5/6-1997, 19/6-1997
Politiken:	11/5-1997
Information:	20/6-1997
Aktuelt:	2/4-1997, 6/6-1997, 16/6-1997

Undersøgelsesperioden løber fra 1. april 1997 til 1. juli 1997. I denne periode er de fem aviser systematisk gennemlæst, og alle artikler omhandlende FoU er taget ud og kodet efter en fastlagt kodenøgle.

Udvælgelsen af artikler samt kodningen af disse er foretaget af fire personer. Gennem hele undersøgelsesperioden har der været et meget tæt samarbejde mellem disse fire personer, således at kriterierne for udvælgelse og kodning er blevet koordineret meget nøje mellem alle involverede.

For alligevel at undgå eller ophæve eventuelle tilbageværende skævheder er der hele tiden blevet roteret mellem koderne, således, at ingen udelukkende har kodet en avis.

Definition på forskning og udviklingsarbejde (FoU)

Helt centralt for undersøgelsen er fastlæggelsen af definitionen på FoU.

I avisprojektet er anvendt den definition på forskning og udviklingsarbejde, der findes i den såkaldte Frascati-manual. Denne definition er udarbejdet af OECD og anvendes til såvel det offentlige som erhvervslivets forskningsstatistik.

Her defineres FoU som:

- Skabende arbejde på systematisk grundlag med henblik på at øge den videnskabelige og tekniske viden, herunder viden vedrørende mennesker kultur og samfund.

eller

- Udnyttelse af den eksisterende viden til at anvise nye praktiske anvendelser.

FoU-begrebet indeholder både grundforskning, anvendt forskning og udviklingsarbejde.

Fælles for al FoU er, at det skal indeholde et nyhedselement.

Udvælgelse og kodning af artikler

Ovenstående definition på FoU er meget bred og afgrænsningen af, hvilke artikler der skulle medtages i undersøgelsen, har derfor ikke været nogen nem opgave.

Der er helt overordnet to typer af artikler, der er medtaget i undersøgelsen: For det første er der medtaget artikler, hvor FoU indgår som artiklens hovedindhold. Det vil sige, at FoU er bærende for artiklen. FoU er udgangspunkt for artiklen, hvad enten det drejer sig om en ny undersøgelse eller andet. Fælles for disse artikler er, at det skal fremgå eksplicit af artiklen, at der er forskning eller udviklingsarbejde involveret.

Derudover er der også medtaget artikler, hvor FoU indgår som bi-indhold i artiklen. FoU er her kun en mindre del af artiklen. Denne gruppe artikler indeholder blandt andet de artikler, hvor der kun indgår korte udtalelser fra FoU - personale. Disse medtages ud fra en vurdering af, om udtalelserne bygger på FoU.

Som det fremgår, er der for begge typer artikler fastlagt kriterier, hvor der lægges vægt på, at FoU i en eller anden forstand fremgår eksplicit af artiklerne. Det må ikke være sådan, at det skal kræve et specielt kendskab at afgøre om en artikel indeholder forskning eller udviklingsarbejde. Det er således artiklernes manifesterede indhold, der er kodet efter.

For at præcisere kriterierne er nedenfor kort opremset de hovedretningslinier, der er anvendt ved udvælgelsen af artikler.

Omtale der medtages, artikler hvor:

- forskningsprojekter omtales, uanset om de er nye eller ej, uanset om de er centrale for historien eller ej
- forskere udtaler sig om forskning
- forskere udtaler sig på baggrund af forskning
- forskningsinstitutioner indgår i historien (efter nærmere overvejelser).

Omtale der ikke medtages:

- notitser med navnenyheder om forskere, v. fødselsdag etc.
- rutineindsamling af data
- redegørelser eller rapporter fra interesseorganisationer
- prognoser
- opinionsundersøgelser
- konsulentrapporter

Udover disse overordnede kriterier er der en lang række enkeltområder, der har været specielt svære at afgrænse. Nedenfor vil blive givet en kort redegørelse for de kriterier der er anvendt på disse områder.

Ressourcespørgsmål

Artikler, der udelukkende omhandler resourcespørgsmål medtages ikke, medmindre der sigtes direkte til ressourcer angående FoU. Især på sygehusområdet er der mange grænsetilfælde, hvor beskrivelser af manglende sengepladser mv. tangerer mod noget, der kunne opfattes som forskning.

Udviklingsarbejde

Hvis man går langt nok tilbage i en 'associations'-kæde, ligger der i en eller anden forstand et udviklingsarbejde bag alle produkter. Området omkring udviklingsarbejdet har da også været meget svært at afgrænse. Undersøgelsen medtager kun de artikler, hvor der eksplicit fokuseres på udviklingen af nye produkter eller teknikker; eller hvor folk der arbejder med udviklingsarbejde udtaler sig om dette.

Udviklingsarbejde er således kun kodet som sådan, hvor det helt specifikt fremgår, at der er tale om et stykke udviklingsarbejde.

Med hensyn til softwareudvikling, medtages kun de artikler, hvor en ny type software, der rummer et teknologisk eller videnskabeligt fremskridt, beskrives (jvf. Frascati-manualen); det er altså ikke nok, at der er lavet et nyt spil eller lignende.

Disse forholdsvis strenge kriterier har medført, at teknologi/teknisk videnskab er blevet noget mindre end de fleste måske ville have regnet med. Hvis de samme kriterier imidlertid skal anvendes over hele linien, kan det ikke være anderledes.

Kulturstof

Selv om mange af kulturjournalisterne på aviserne har tilknytning til universitetsverdenen, tages kun de artikler med, hvor der eksplicit henvises til forskning eller forskere. Andet vil være umuligt og vil gøre, at der anvendes andre kriterier her end på de andre stofområder.

Med hensyn til museer medtages omtale, hvor der sigtes(refereres) til den forskning, der ligger bag udstillingerne. Hvor der henvises til katalogerne medtages artiklerne, da disse er kodet som forskningsformidling. Det vil sige, at beskrivelser/anmeldelser af udstillinger ikke medtages. Igen her gælder det, at området bliver ret lille; men hvis kriterierne skal være konsekvente kan det ikke være anderledes.

Danmarks Statistik

Denne institution har frembudt problemer. Danmarks Statistik bedriver meget forskning. En lang række af institutionens aktiviteter kolliderer imidlertid med Frascati-definitionen af FoU i den forstand, at rutinemæssig indsamling af data ikke er inkluderet i FoU - begrebet.

I denne undersøgelse er artikler om større projekter fra Danmarks Statistik medtaget, men det store antal notitser med henvisninger til tal fra Danmarks Statistik er ikke medtaget. Store selvstændige undersøgelser er altså medtaget, mens rutineprægede notitser/beskrivelser ikke er medtaget.

Meningsmålings/analyseinstitutter

Også her er der mange grænsetilfælde. Opinionsundersøgelser er ikke taget med, da de falder inden for kategorien 'rutinemæssig indsamling af data'. Mere selvstændige undersøgelser foretaget af disse institutter er derimod taget med.

Yderligere oplysninger om undersøgelsen kan findes på [Analyseinstitut for Forsknings hjemmeside](#) eller ved henvendelse til instituttet.

